55

NEMZETKÖZI KÉRDÉSEK

GÖNCZÖL GYÖRGY

A BÉKEHARC ÉS AZ EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETE

SZIKRA

EZIKA

GÖNCZÖL GYÖRGY

A BÉKEHARC ÉS AZ EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETE

SZIKRA
BUDAPEST 1951

Felelős kiadó a Szikra Könyvkiadó vezérigazgatója

A BÉKEHARC ÉS AZ EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETE

I

Az adott történelmi helyzetben fennálló nemzetközi erőviszonyok határozzák meg a béke és biztonság szervezetének működését és hatékonyságát. Az amerikai imperialisták aknamunkája az ENSz-ben, az a törekvésük, hogy az ENSz-et átváltoztassák agresszív világuralmi törekvéseik eszközévé, akaratlanul is felidézi a gyászosemlékezetű Népszövetség példáját. Sztálin elvtárs a *Pravda* tudósítójának 1951 februárjában adott nyilatkozatában leszögezte:

„Az Egyesült Nemzetek Szervezete, amelyet úgy alakítottak meg, mint a béke megőrzésének bástyáját, a háború eszközévé, az új világháború kirobbantásának eszközévé változik. Az ENSz agresszív magja tíz ország, a támadó jellegű Északatlanti Szövetség tagjai (az Egyesült Államok, Anglia, Franciaország, Kanada, Belgium, Hollandia, Luxemburg, Dánia, Norvégia, Izland) és húsz latinamerikai ország (Argentina, Brazilia, Bolivia, Chile, Columbia, Costa Rica, Cuba, Dominicai Köztársaság, Ecuador, Salvador, Guatemala, Haiti, Honduras, Mexico, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peru, Uruguay, Venezuela). Ezeknek az országoknak képviselői döntenek ma az ENSz-ben a háború és béke sorsáról. Ők azok, akik az ENSz-ben keresztülvitték a Kínai Népköztár-

saság agresszivitását hangoztató szégyenteljes döntést.

Jellemző az ENSz-ben uralkodó mostani rendre, hogy például a kicsiny amerikai Dominicai Köztársaságnak, amelynek alig van kétmillió lakosa, most ugyanolyan súlya van az ENSz-ben, mint Indiának és sokkal nagyobb súlya, mint a Kínai Népköztársaságnak, amelyet megfosztottak ENSz-beli szavazati jogától.

Az ENSz ilymódon az agresszív háború eszközévé válik és egyben megszűnik az egyenjogú nemzetek világszervezete lenni. A dolog lényegét tekintve, az ENSz most nem annyira világszervezet, mint az amerikaiak szolgálatára álló szervezet, az amerikai agresszorok szükségleteinek megfelelően működő szervezet...

Az Egyesült Nemzetek Szervezete ilymódon a Népszövetség dicstelen útjára lép. Ezzel eltemeti erkölcsi tekintélyét és szétesésre ítéli önmagát."

A világuralomra törő agresszív amerikai imperializmus vissza akarja fordítani a történelem kerekét — az ENSz-et Népszövetséggé akarja átváltoztatni. Szemtanúi vagyunk azoknak a mesterkedéseknek, amelyekkel az Egyesült Államok jelenlegi urai ezt a célkitűzést meg akarják valósítani.

Tekintetbe kell azonban venni a két történelmi helyzet, az első és a második világháború utáni körülmények közötti gyökeres különbségeket, hogy a világbéke megvédésének esélyeit, az imperialista háborús tervek meghiúsításának konkrét lehetőségeit világosan és józanul megítélhessük.

A Népszövetség az első világháború után alakult; az ENSz a második világháború végén.

Az első világháború imperialista háború volt; a második világháború imperialistaellenes, népfelszabadító háború.

Ha az első világháború nem végződött volna a

Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmével, akkor a második világháború, az első világháború mintájára, szintén imperialista háború lett volna. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme azonban azt idézte elő, hogy a két világháború közt eltelt időszakban a nemzetközi erőviszonyok döntően az imperialistaellenes tábor javára tolódtak el. A szocializmus sikeres felépítése a Szovjetunióban azt eredményezte, hogy megjelent és élre került a nemzetközi porondon *a szocialista nagyhatalom.*

A két világháború közötti időszakban így az imperializmus rendszerén belül érvényesülő egyenlőtlen fejlődés törvénye ugyan háborúhoz vezetett, de ugyanakkor a lenini „utólérni és túlszárnyalni" jelszó sztálini megvalósítása döntően megváltoztatta a háború jellegét: imperialista háborúból imperialistaellenes, népfelszabadító háborúvá lett.

A második világháború imperialista elemei a háború vége felé és a háború befejezése óta mindent elkövettek, hogy érvényt szerezzenek imperialista célkitűzéseiknek: hogy az imperialistaellenes háborút imperialista békével tetőzzék be; hogy a népeket kisemmizzék a fasizmus felett aratott győzelem gyümölcseiből.

Ez az imperialista célkitűzés beleütközött a szocialista nagyhatalom hatékony vétójába. A szocialista nagyhatalomnak ez a vétójoga nemcsak az ENSz alapokmányában van lefektetve; ezzel a vétójoggal a Szovjetuniót a tartós, vagyis nem-imperialista, békét akaró népek százmilliói ruházták fel.

Ez pecsételi meg az amerikai imperialisták és csatlósaik mesterkedéseinek és aknamunkájának kudarcát: szavazógépükkel „kiküszöbölhetik" az ENSz alappillérét, a Biztonsági Tanácsban előírt vétójogot, azonban erre az imperialista merényletre a tömegek százmilliói azzal válaszolnak, hogy még szorosabban zárkóznak fel a béketábor vezető ereje, a Szov-

jetunió mögé. Ezért mondhatta Sztálin elvtárs az említett *Pravda*-nyilatkozatban:

„Mivel végződik ez a harc az agresszív és a békeszerető erők között?

A béke fennmarad és tartós lesz, ha a népek kezükbe veszik a béke megőrzésének ügyét és végig kitartanak mellette. A háború elkerülhetetlenné válhat, ha a háborús uszítóknak sikerül hazugságokkal behálózniok a néptömegeket, megtéveszteni és új világháborúba sodorni őket.

Ezért a széleskörű békekampánynak — amely eszköz a háborús uszítók bűnös mesterkedéseinek leleplezésére — ma elsőrendű jelentősége van.

Ami a Szovjetuniót illeti, a Szovjetunió továbbra is tántoríthatatlanul folytatja a háború elhárítására és a béke megőrzésére irányuló politikáját."

Hála a szocializmus győzelmes felépítésének és a lenini-sztálini külpolitika és diplomácia fényes sikereinek, az imperialisták nem voltak képesek a két világháború közötti időszakban a Szovjetuniót elszigetelni. Erre az alapvető tényre vezethető vissza az, hogy a második világháború imperialistaellenes jelleget nyert, hogy benne a Szovjetunió vezetésével az antiimperialista erők kerekedtek felül. Viszont az imperialisták *még* képesek voltak a két világháború közötti időszakban a Szovjetunió elszigetelésére irányuló *kísérleteket* tenni; kísérleteket, amelyek a müncheni összeesküvésben csúcsosodtak ki. Ennek tulajdonítható, hogy ki tudták robbantani a második világháborút.

A második világháború utáni helyzetet ezzel szemben az jellemzi, hogy a Szovjetunió nemzetközi súlya és tekintélye óriási mértékben megnövekedett, a Szovjetunió vezette hatalmas béketábor kialakulása, gyarapodása és megszilárdulása folytán lehetségessé vált már a Szovjetunió elszigetelé-

sére irányuló *kísérleteket* is — a hírhedt „Truman-elv"-től Acheson „totális diplomácia"-jáig — mint új világháború előkészítésének manővereit, idejében leleplezni és kudarcba fullasztani. Ezáltal vált lehetővé a béke megvédése a háborús gyujtogatók elleni kitartó és egyre szélesebben kifejlődő harcban.

II

Az első világháború borzalmaitól elgyötört emberiség nagy reményeket fűzött a Népszövetséghez. Az egyszerű emberek szemében ez a nemzetközi szerv lett volna hivatva egy újabb tömegmészárlás lehetőségének elejét venni. A Népszövetséghez fűzött reményeket pacifista illúziók fűtötték; a pacifista illúziókat pedig az imperialisták és szociál-imperialista lakájaik tudatosan táplálták, hogy a háború igazi okainak felismerését elhomályosítsák és a tömegek forradalmi harckészségét leszereljék. A pacifista illúzió lényege az a tévhit, mintha az imperializmus keretein belül meg lehetne valósítani a tartós, békét, mintha az imperialisták maguktól hajlamosak vagy képesek volnának a világbéke megőrzésére. Keserű tapasztalataik alapján a pacifista és szociáldemokrata propagandával ámított tömegek később ráébredtek arra az alapigazságra, hogy a béke ügyét az imperialistákra bízni annyi, mint kecskére bízni a káposztát. A béke megvédése az imperialistaellenes erők előretörésétől, felülkerekedésétől és túltengésétől függ.

Az imperialista háború az imperialista politika folytatása más eszközökkel. Az imperialista béke az imperialista háború folytatása más eszközökkel. A Népszövetség az imperialista béke szervezete volt, annak minden ellentmondásával. Az első világháború kimenetele folytán kialakult új statusquót volt hivatva rög-

zíteni. Az imperialista statusquónak ez a szervezeti megalapozása meddő kísérlet volt, fából-vaskarika: az imperialista ellentéteknek és az egyenlőtlen fejlődés törvényének zátonyán feneklett meg. Az imperialista háború által létrehozott új hatalmi egyensúly feborulása elkerülhetetlen volt és a hatalmi egyensúlynak ez a felborulása új háborúra kellett hogy vezessen.

Mik voltak az új statusquo, az imperialista rendezés lényeges vonásai, amelyek a Népszövetségben tükröződtek és amelyeknek a Népszövetség lett volna hivatva érvényt szerezni?

Először: a német vetélytárs katonai vereségét állandósítani, de ugyanakkor „elhárítani a bolsevizmus veszélyét"; azaz: talpraállítani a német imperializmust.

Másodszor: az amerikai imperializmus erőfölényének általános biztosítása, az adott helyzetben elsősorban nem a megvert, hanem a győztes vetélytársak rovására. (Az imperialista hatalmi egyensúlypolitikának ez az egyszeregye magyarázza mind Wilson fennkölt frázisait, „lovagias" beállítottságát a legyőzött ellenséggel szemben, mind Clemenceau és Lloyd George közös frontját az „álmodozó" Wilson ellen a párizsi békekonferencián.)

Harmadszor: a Szovjetuniót kizárni a nemzetek közösségéből: „Népszövetséget" csinálni az imperialisták láncából kiszakadt, a kapitalizmus járma alól felszabadult népek szövetségének szigorú távoltartása mellett.

Mindezek alapján *Lenin* a következőkép jellemezte a helyzetet a Kommunista Internacionále második kongresszusán:

„Tudjuk, mit jelent az, hogy egy és egynegyed milliárd lehetetlen körülmények között élő ember egy maroknyi gazdag ország függőségébe került. És amikor másrészt a népeknek feltálalták a Nép-

szövetség alapokmányát, amelyben a Népszövetség kinyilatkoztatta, hogy végetvetett a háborúknak, és hogy mostantól kezdve senkinek sem fogják megengedni, hogy a békét megzavarja, amikor ez a szerződés, az egész világ dolgozó tömegeinek utolsó reménye életbe lépett, ez számunkra hatalmas győzelemmé vált ... Amikor a szerződés életbe lépett, megmutatkozott, hogy a leggazdagabb országok parányi csoportja, a «négy nagy» — Clemenceau, Lloyd George, Orlando és Wilson — leültek, hogy új állapotokat teremtsenek! Amikor a szerződés mechanizmusát működésbe hozták, ez teljes bomláshoz vezetett!

Ezt az Oroszország elleni háborúkon tapasztalhattuk ... Még félig-meddig sem voltunk képesek hasonló erőket ellenük szegezni, mégis győztesek maradtunk. Miért? Mert közöttük nyoma sem volt az egységnek, mert az egyik állam a másik ellen cselekedett. Franciaország azt akarta, hogy Oroszország fizesse meg neki adósságát és Németország ellen mint fenyegető hatalom lépjen fel. Anglia Oroszország feldarabolását akarta. Anglia megkísérelte Baku olaját megkaparintani és Oroszország határállamaival szerződéseket kötni. A hivatalos angol okmányok között van egy könyv, amelyben rendkívüli lelkiismeretességgel felsorolják azokat az az államokat (tizennégyet), amelyek egy félévvel ezelőtt megígérték, hogy 1919 decemberében bevonulnak Moszkvába és Pétervárra. Ezekre az államokra építette Anglia a politikáját és sokmillió kölcsönt adott nekik. Most azonban mindezek a számítások dugába dőltek és az összes kölcsön elúszott.

Ez az a helyzet, amelyet a Népszövetség teremtett. E szerződés fennállásának minden napja kitűnő agitáció a bolsevizmus mellett. A kapitalista «rend» leghatalmasabb hívei ugyanis megmutatják, hogy minden kérdésben gáncsot vetnek egymásnak.

Ádáz harc folyik Japán, Anglia, Amerika és Franciaország között Törökország, Perzsia, Mezopotámia és Kína felosztásáért. Ezeknek az országoknak polgári sajtója tele van a legbőszebb támadásokkal «kollégáik» ellen, mivel azok orruk elől szedik el a zsákmányt. A leggazdagabb országok e parányi csoportjának vezető köreiben teljes bomlás mutatkozik. Lehetetlenség, hogy egy és egynegyed milliárd ember rabszolgaságban éljen. Ezeket az embereket, akik a világ lakosságának hetven százalékát teszik ki, az «előrehaladt» és «civilizált» kapitalizmus tartja rabságban. Azonban a leggazdagabb országok e parányi csoportja, Anglia, Amerika és Japán (Japánnak lehetősége nyílt a keletázsiai országok kifosztására, de Japán nem rendelkezik önálló pénzügyi és katonai hatalommal és más országok támogatására szorul) — ez a két-három ország nem képes rendezni a gazdasági viszonyokat és azon fáradozik, hogy politikájával üzletfelei és partnerei politikáját a Népszövetségben alássa. Ebből adódik a világválság. És a válságnak ezek a gazdasági gyökerei a Kommunista Internacionálé ragyogó sikereinek fő bizonyítékai."

Ennek az általános helyzetképnek megfelelően a Népszövetség nem is a népek szövetsége volt, hanem az imperialisták hatalmi együttese. Jellemző erre az a komédia, amely 1926-ban a locarnói egyezmény (München előfutára) nyélbeütése alkalmából lezajlott. A német vetélytársat ezzel a szerződéssel formálisan visszavették az imperialista hatalmi együttesbe s hogy a riválist „egyenjogúságának" megadják a kellő nyomatékot, beválasztották a Népszövetség Tanácsának állandó tagjai közé. Ezzel kapcsolatban merült fel az a „kínos" és „kényes" kérdés, hogy ha a volt ellenség a Tanács állandó tagjai között foglalhat helyet, nem tarthat-e erre ugyanúgy igényt, mondjuk, Kína is? A japán dele-

gáció a Népszövetségben jelentős szerepet játszott a „felmerült nehézségek elsimításában": a kínai delegációnak tapintatosan értésére adták, hogy Kína nem számít hatalomnak és egyáltalán nem nagyhatalomnak. — A második világháború német-japán szövetségének körvonalai már itt kezdtek kibontakozni a nyugati imperialisták védőszárnyai alatt.

Annak megvilágítására, hogy milyen szerepet játszott a valóságban az amerikai imperializmus a Népszövetség megalakulása körül, nem érdektelen az amerikai imperialista propaganda által nagy buzgalommal táplált Wilson-legendát eloszlatni. Ezzel egyszersmind választ adunk arra a kérdésre is, hogy az Egyesült Államok uralkodó köreinek hangadó elemei miért akarták az első világháború után a Népszövetséget kívülről mozgatni, a második világháború után az Egyesült Nemzetek Szervezetét pedig inkább belülről.

A legenda úgy tünteti fel Wilsont, mint annak a mondásnak az igazolását, amely szerint senki sem próféta a maga hazájában. A legenda szerint Wilson az emberiség egyetemes érdekeit képviselte szűklátókörű ellenfeleinek önös nacionalista célkitűzéseivel szemben. A valóságban a vita mindössze azon kérdés eldöntése körül folyt, hogy milyen úton-módon lehet az amerikai imperialista hegemóniát a legcélszerűbben és a legelőnyösebb feltételek mellett megvalósítani. Wilson ellenfelei azzal érveltek, hogy aki korpa közé keveredik, megeszik a disznók; ellenezték az Egyesült Államok csatlakozását a Népszövetséghez, mert nem voltak hajlandók még a pusztán formális egyenjogúság mellett sem egy asztalhoz leülni gyengébb imperialista vetélytársaikkal. Wilson és környezete viszont éppen az amerikai imperialista hegemónia megvalósítása szempontjából tartották felette kockázatosnak ezt az izolációs beállítottságot; úgy vélték, szükségtelenül megnehezíti az imperialista fölény érvényesítését, ha az Egyesült

Államok kormánya ilymódon elszigetelné magát vetélytársai gyülekezetétől.

Hogy az egész nézeteltérésnek ez volt a magva, arra eléggé ékesszóló bizonyíték az a tény, hogy az amerikai szenátus, amely elvetette a Népszövetségben való részvételt, 1926-ban hozzájárult ahhoz, hogy az Egyesült Államok csatlakozzék a hágai nemzetközi bírósághoz. Az volt a kikötésük, hogy az Egyesült Államoknak joga legyen a hágai döntőbíróság határozatképességét az amerikai kormány előzetes beleegyezésétől függővé tenni minden olyan esetben, ahol az Egyesült Államok érdekei forognak közvetve vagy közvetlenül, ténylegesen vagy pusztán az amerikai kormány nézete szerint kockán.

Ebbe az alkuba az Egyesült Államok imperialista vetélytársai nem mentek bele, mivel az egész ügy oda lyukadt volna ki (ez is volt az amerikai szenátus határozatának a célja), hogy valójában az Egyesült Államok kormánya kívülről mozgatta volna a Népszövetségben összegyült imperialista hatalmi együttest, hogy vetélytársai felett az Egyesült Államok feltétlen imperialista vétójogra tett volna szert, hogy megalapozta volna döntőbíráskodási szerepét a hatalmi egyensúlypolitika játszmájában. Az Egyesült Államok kormányának ezt az igényét a Népszövetség vezető hatalmai nem voltak hajlandók elfogadni.

„Kihangsúlyozták, hogy még ha minden esetben abszolút egyhangúságot írnak is elő, az Egyesült Államok, azáltal, hogy vétójogra tart igényt, sokkal többet követel a maga számára, mint egyenjogúságot... Azáltal, hogy vétójogot igényel a maga számára olyan esetekben, amelyeket a Népszövetség Tanácsa kimerítő megvitatás után a hágai bíróság elé terjeszt, az Egyesült Államok, egybehangzó vélemény szerint, nem a Tanács egyes tagjaival szembeni egyenlő jogra tart igényt, hanem a Tanács egészével szembeni egyenlő jogra...

... A konferencia küldöttei egyenlőséget ajánlottak fel az Egyesült Államoknak, úgy ahogy ők az egyenjogúságot értelmezték, vagyis a Tanács minden egyes tagjával való egyenjogúságot... Az Egyesült Államok olyan jogra tartott igényt, amelyről a Népszövetség tagjai az alapokmány aláírásával a maguk részéről lemondtak... Nem voltak hajlandók elismerni, hogy a Népszövetség alapokmányának aláírásával bármely külső hatalommal szemben jogilag az alacsonyabbrendűség helyzetébe kerültek. Ugyanakkor azonban az Egyesült Államok szintén nem volt hajlandó elfogadni az egyenjogúság elvét a Népszövetségben tömörült államokkal..."*

Gyökeresen változott helyzetben operált az amerikai imperializmus a második világháború után. Legyengült imperialista vetélytársaival szembeni fölényét csaknem akadálytalanul tudja érvényesíteni. A hírhedt kétoldalú Marshall-szerződésekben, vagy az Északatlanti Egyezmény keretein belül azok még csak a látszatát sem képesek elkerülni annak, hogy — a fenti idézet szavaival élve — „egy külső hatalommal szemben jogilag az alacsonyabbrendűség helyzetébe kerültek". Az imperialista táboron belül az Egyesült Államok javára ennyire túltengően megváltozott erőviszonyok közepette még csak fel sem merült az a kérdés, hogy az Egyesült Államok imperialista hegemóniáját imperialista vetélytársaival szemben az Egyesült Nemzetek Szervezetén belül vagy kívül valósíthatja-e meg a legelőnyösebben? (Jobban mondva a közelmultban egyszer felmerült, éppen annak a folyamatnak egyik mozzanataként, amelyben az amerikai imperialisták az Egyesült Nemzetek Szervezetét közvetlenül az amerikai imperialista agresszió eszközévé alakítják át. Amikor csatlósai vonakodtak attól, hogy a Kínai Népköztársaságot megrágalmazó amerikai határozati javaslathoz csatlakozza-

* Survey of International Affairs. London 1928. 93—96. old.

nak, az Egyesült Államok kormánya azzal a fenyegetéssel gyakorolt nyomást rájuk, hogy „ez esetben vége az ENSz-nek".)

A második világháborúban és annak kimeneteleként azonban nemcsak az imperialista táboron belül tolódtak el az erőviszonyok. Eltolódtak az erőviszonyok az imperialista és az antiimperialista tábor között is, az antiimperialista tábor javára. Mi több: ennek a döntő változásnak a jelentősége messze meghaladja az imperialista táboron belül bekövetkezett eltolódások jelentőségét. Ennek következtében, ha imperialista vetélytársaival szemben sokkal könnyebb is a dolga az amerikai imperializmusnak, mint mondjuk az első világháború után volt, a szocialista nagyhatalom köré csoportosuló antiimperialista erőkkel szemben viszont már összehasonlíthatatlanul, mérhetetlenül nagyobb, leküzdhetetlen akadályokba ütközik világuralmi kísérletei során.

Mindenesetre nem érdektelen annak a ténynek leszögezése, hogy az Egyesült Államok uralkodó körei már az első világháború után állhatatosan kitartottak imperialista vétójoguk mellett vetélytársaikkal szemben. Annál is inkább érdemes erre emlékeztetni, mivel most, a második világháború után, világuralmi hóbortjaik által vezettetve, az ENSz alapokmányában a Biztonsági Tanács számára előírt „vétójog" ellen oly szörnyű hűhót csapnak és oly ádázul fenekednek. Világos, hogy nem az egyenjogúság nevében szállnak síkra a vétójog ellen, mert más országok egyenjogúsága ugyanolyan tűrhetetlen az agresszív amerikai imperializmus számára, mint amilyen tűrhetetlen számára az az imperialistaellenes vétójog, amellyel a Szovjetunió él az Egyesült Nemzetek Szervezetében, valahányszor a nemzetek egyenjogúságának elvét az amerikai imperializmus lábbal tiporja. Az Egyesült Államok uralkodó körei saját, kizárólagos imperialista vétójogukat akarják korlátlanul érvényesíteni mind imperialista vetélytár-

saikkal, mind a világ imperialistaellenes erőivel szemben. A különbség az első és a második világháború utáni helyzet között az, hogy míg az első világháború után az Egyesült Államok imperialista vetélytársai némileg ellenszegültek az Egyesült Államok imperialista önhatalmúságának, amennyiben az saját imperialista érdekeiket érintette, addig a második világháború után a mértéktelenül felfuvalkodott és megtollasodott amerikai vetélytárs parancsszavával szemben beadják derekukat. Ezzel szemben viszont a világ imperialistaellenes erői, a szocialista nagyhatalommal, a Szovjetunióval az élen, a nemzetközi béke és biztonság érdekében sikerrel szegezik az imperialistaellenes vétót a nekivadult amerikai imperialisták világuralmi törekvéseivel szembe.

A kenetteljes, a néptömegeket áltató wilsoni demagógia leleplezésére ott volt az első világháború végén a felszabadult szovjet nép tömegeket felrázó konkrét lenini-sztálini békeprogramja.

Wilson pacifista szólamai, a 14 pont, olyan új statusquónak a kialakítását célozták, amelyben a háború folytán megtollasodott és előretörő amerikai imperializmusnak jutott volna a vezető szerep. Figyelemreméltó ebben az összefüggésben a munkamegosztás Wilson úgynevezett „idealizmusa" és tanácsadójának, House ezredesnek úgynevezett „realizmusa" között. Wilson „idealizmusa" és House „realizmusa" egymást egészítették ki. A wilsoni „idealizmus" rendeltetése az volt, hogy port hintsen a békére vágyó tömegek szemébe; House „realizmusa" pedig ugyanakkor azt célozta, hogy a pacifista elködösítés mögött az amerikai imperializmus elsőbbségét biztosítsa. Wilson minden egyes szépen hangzó nyilvánosságra hozott feltételéhez volt egy nyilvánosságra nem hozott House-féle szövegmagyarázat. Amikor Wilson például a nemzetek önrendelkezési jogáról szónokolt, tanácsadója, House, belső használatra papírra vetette a kivételeket. Az angol

külügyminisztérium egyik hivatalnoka, aki résztvett a versailles-i békekonferencián, az amerikai diplomáciának erről az otromba fogásáról a következőkben ad számot:

„A 14 pontnak House ezredes által eszközölt «értelmezése» vagy szövegmagyarázata nagyjelentőségű dokumentum. Ezt a szövegmagyarázatot 1918 október 29-én Wilson elnöknek jóváhagyás végett megtáviratozták. A következő magyarázatot fűzte a 14 ponthoz és az «Új Elvek»-hez. Nyilvánosság előtt kötött szerződések kifejezés nem úgy értendő, mintha ez kizárná a bizalmas diplomáciai tárgyalást. A tengerek szabadsága jelszó által az elnöknek nem volt szándékában a blokád fegyverét kiküszöbölni, mindössze csak bizonyos tekintélyt biztosítani a magántulajdon jogának... A földkerekség nemzetei közötti szabadkereskedelemre irányuló követelést nem úgy kellett értelmezni, mintha az kizárta volna a honi ipar védelmét. Távolról sem. Mindössze a «nyitott kaput» jelentette a nyersanyagok számára és megkülönböztető vámok megtiltását a Népszövetség tagjai között. A «leszerelésre» vonatkozó pont mindössze azt tartalmazta, hogy a hatalmak ismerjék el elvben ezt az elméletet és egyezzenek bele egy bizottság kijelölésébe a részletek tanulmányozására. A német gyarmatok, kellő időben, elvileg a Népszövetség tulajdonának tekintendők és mint olyanok, az arra érdemes hatalmak között szétosztásra kerülnek.“*

Wilson maga is a legnagyobb óvatossággal kezelte a nemzetek önrendelkezési jogára vonatkozó demagógiáját. Gondja volt rá, hogy a „hatalmak jogos igényeit“ minden esetben kihangsúlyozza. A „hatalmak jogos igényeit“ szándékozta összehangolni a „szóbanforgó népek érdekeivel“. Az utóbbi fenntartás nemcsak a népek félrevezetésének célját szolgálta, hanem az amerikai imperialista elsőbbség szempontjait is; az

* *Harold Nicolson.* Peacemaking 1919. London 1945. 10. old.

amerikai imperialista igényt a döntőbírósági szerepre a hatalmi egyensúlypolitika játszmájában.

Mindez csupán az imperialista ököljog szépségflastroma gyanánt szolgált; Hitler elöszeretettel hivatkozott gyakran a „wilsoni elvekre".

Amikor a japán imperializmus belegázolt Mandzsúriába, a Népszövetség által kiküldött Lytton-bizottság, az angol imperializmus ügynöksége, mindenféle körmönfont érveléssel szépítgette és hagyta jóvá a japán imperializmus „jogos igényeit". Ehhez mérten a kínai nép érdekei keveset nyomtak a latban.

Amikor az olasz imperializmus belegázolt Abesszíniába, a Népszövetség oszlopos tagjai, az angol és francia imperializmus, elismerték az olasz imperializmus „jogos igényeit" és figyelmen kívül hagyták a „szóbanforgó nép" érdekeit.

Amikor a hitlerfasizmus Csehszlovákia felé nyujtotta ki csápjait, az angol kormány által kiküldött Runciman-bizottság meggyőzte Beneséket arról, hogy respektálják a hitlerfasizmus „jogos igényeit" és feledkezzenek meg saját népük érdekeiről.

A Népszövetség keretében a „szóbanforgó népek" érdekeit minden adott esetben alárendelték a hatalmak „jogos igényeinek".

Ez kettős következménnyel járt. Az imperialista ellentétek kiéleződése rohamléptekben haladt az imperialista statusquo felborulása és az új háború kirobbantása felé, ezáltal céltalanná és szükségtelenné téve magát a Népszövetséget. A másik következmény az volt, hogy az elnyomott népek, akiknek rovására az imperialisták időről-időre egymással megegyeztek, egyre fokozódó mértékben ismerték fel a Népszövetségnek, mint imperialista érdekképviseletnek jellegét. Egyre fokozottabb mértékben szabadultak meg pacifista illuzióiktól és sorakoztak fel az imperializmus elleni harcra.

Ennek a harcnak a programját az a békedekrétum adta meg, amelyet a felszabadult orosz proletariátus a Nagy Októberi Szocialista Forradalom második napján, 1917 november 8-án tett közzé.

„Az igazságos vagy demokratikus béke, amely után minden hadviselő országban a háborútól kimerült, elgyötört és megkínzott munkás- és dolgozó osztályok túlnyomó többsége sóvárog — az a béke, melyet az orosz munkások és parasztok a cári monarchia megdöntése után a leghatározottabban és a legállhatatosabban követeltek — a kormány nézete szerint az azonnali béke, az annexiók (vagyis idegen területek erőszakos elfoglalása, idegen népek erőszakos bekebelezése) és hadisarc nélküli béke...

Idegen földek annexióján vagy elfoglalásán a kormány általában a demokrácia és különösen a dolgozó osztályok jogérzetének megfelelően, egy kicsiny vagy gyenge népnek valamely nagy vagy erős állammal való minden néven nevezendő egyesítését érti olyan esetekben, amikor ez a nép nem fejezte ki pontosan, világosan és önként beleegyezését vagy kívánságát, függetlenül attól, mikor ment végbe ez az erőszakos egyesítés, függetlenül továbbá attól, mennyire fejlett vagy elmaradott az erőszakosan beolvasztott vagy erőszakosan az illető állam határain belül tartott nemzet. Függetlenül végül attól is, hogy Európában vagy távoli, tengerentúli országokban él-e ez a nemzet...

A kormány az emberiség elleni legnagyobb gonosztettnek tartja a háború folytatását avégből, hogy miként osszák fel az erős és gazdag nemzetek között az általuk meghódított gyenge népeket... A titkos diplomáciát a kormány megszünteti és a maga részéről annak a határozott szándékának ad kifejezést, hogy minden tárgyalást teljesen nyiltan, az egész nép előtt folytat és hogy haladéktalanul hozzáfog a földbirtokosok és tőkések kormánya által 1917 februártól október

25-ig jóváhagyott vagy megkötött titkos szerződések teljes közzétételéhez. E titkos szerződések egész tartalmát — amennyiben az, miként a legtöbb esetben történt, arra irányul, hogy az orosz földesuraknak és kapitalistáknak előnyöket és kiváltságokat nyujtson, hogy megtartsák vagy növeljék a nagyoroszok annexióit — a kormány feltétlenül és azonnali hatállyal semmisnek nyilvánítja."*

Ime itt volt kezdettől fogva a wilsoni demagógiával szemben a felszabadult orosz munkásosztály és orosz nép, a bolsevik párt békeprogramja. Békeprogram, amely nem ismerte el a hatalmak „jogos igényeit" bármely elnyomott nép felett és amely a népek szuverénitását tüzte zászlajára. A Kínai Köztársaság megalapítója, Szun Jat-szen, aki teljesen tudatában volt annak, milyen imperialista nyomás kényszerítette bele Kínát az első világháborúba, akinek azonban kezdetben a Népszövetséggel szemben voltak bizonyos pacifista illuziói, amelyekből tapasztalatai alapján hamarosan kigyógyult, Szan Min Csu I (A három népi elv) cimü müvében összehasonlítja a wilsoni demagógiát a békeharc bolsevik programjával és kijelenti, hogy az imperialisták azért gyülölik oly féktelenül a bolsevizmust, mert az az elnyomott népek érdekeinek egyetlen igaz bajnoka.

Az imperializmus korszakában a békéért folytatott harcnak a legszorosabb egységben kell lennie a nemzeti függetlenségért, a nemzetek önrendelkezési jogáért, a gyarmati és függő népek felszabadulásáért folytatott harccal. Enélkül nincs harc a békéért, hanem csak szemfényvesztő frázisok. A békéért folytatott harcot az imperializmus ellen kell megvívni és győzelemre vinni. Lenin rámutat a békepropaganda konkrét módszereire, a pacifista és opportunista szólamok hasztalanságára és kártékonyságára.

---

* *Lenin.* Válogatott müvek. 2. köt. Szikra 1949. 260—261. old.

„Meg kell magyarázni az embereknek a reális körülményeket, azt, hogy milyen nagy titokzatosság veszi körül a háború megszületését...

A legkonkrétabb módon újból és újból meg kell magyarázni az embereknek, hogy milyen volt a helyzet a legutóbbi háború idején és miért nem lehetett az másképpen.

... Kívánatos, mondjuk a háborúelőtti német irodalomból vett példák alapján és nevezetesen az 1912-es Bázeli Kongresszus alapján különösen konkrétan kimutatni, hogy annak a ténynek elméleti elismerése, hogy a háború bünös dolog, hogy a háború szocialista számára megengedhetetlen stb. — üres szóbeszédnek bizonyul, mert a kérdés ilyen feltevésében nincs semmi konkrétum. Nem adunk a tömegeknek semmiféle valóban eleven fogalmat arról, hogy milyen módon törhet és tör majd ki a háború.

... Lehet, hogy a tömegek háborúra való megnyerésének legfőbb eszközei éppen azok a szofizmák, amelyekkel a polgári sajtó operál s a legfontosabb körülmény, amely a háborúval szembeni erőtlenségünket megmagyarázza, az, hogy vagy nem foglalkozunk jóelőre ezekkel a szofizmákkal, vagy pedig, ami még gyakrabban történik, azzal az olcsó, azzal a kérkedő és teljesen üres frázissal intézzük el őket, hogy nem engedjük majd háborúig vinni a dolgot, hogy teljes mértékben megértjük a háború bünös voltát és így tovább — az 1912-es bázeli kiáltvány szellemében.

... Először is el kell mondani és elemezni kell, hogy mi ment végbe az elmúlt háború alatt... hogy mi a kérdésnek a magva, melynek ismerete nélkül szó sem lehet semmiféle háborúellenes harcról.

... Másodszor, példaként kell venni a jelenlegi konfliktusokat, legyenek azok akár a legjelentéktelenebbek is...

Ebben a kérdésben a mi részünkről nemcsak bár-

mely hiba, de bármely lényeges hiányosság is megengedhetetlen."*

Ma már a béketáborban tömörült emberek százmilliói fordulnak rendíthetetlen bizalommal a világbéke őre, a békét akaró népek vezére, Sztálin felé; agyukba és szívükbe vésik a példamutatást, miként kell leleplezni azokat a szofizmákat, amelyekkel az imperialisták lakájai operálnak, mint a tömegek háborúra való megnyerésének legfőbb eszközeivel.

„A dolog úgy áll, hogy az Egyesült Államokban és Angliában az agresszív politika sugalmazói úgy vélik, nincsenek érdekelve abban, hogy megegyezzenek és együttműködjenek a Szovjetunióval. Nekik nem megegyezésre és együttműködésre van szükségük, hanem csupán megegyezést és együttműködést illető szólamokra, hogy meghiúsítsák a megegyezést s ennek bűnét a Szovjetunióra hárítsák és ezzel bebizonyítsák, hogy lehetetlen együttműködni a Szovjetunióval. A háborús gyujtogatók, akik új háborút akarnak kirobbantani, mindennél jobban félnek a Szovjetunióval való megegyezéstől és együttműködéstől, mert a megegyezés politikája aláássa a háborús gyujtogatók pozícióját és tárgytalanná teszi ez urak támadó politikáját."**

„Attlee miniszterelnöknek szüksége van a Szovjetunió-ellenes hazugságra, agresszívnak kell feltüntetnie a Szovjetunió békés politikáját, az angol kormány agresszív politikáját pedig békésnek, hogy tévedésbe ejtse az angol népet, ráerőszakolja a Szovjetunió ellen irányuló hazugságot és ilymódon csalással rántsa be az új világháborúba, amelyet az Amerikai Egyesült Államok uralkodó körei szerveznek."***

---

* Lenin. Jegyzetek hágai küldöttségünk feladatainak kérdéséhez. Lásd *Lenin*. Válogatott művek. 2. köt. Szikra 1949. 988—992. old.

** Nyilatkozat a *Pravda* tudósítójának, 1948 október 28.

*** Nyilatkozat a *Pravda* tudósítójának, 1951 február 16.

III

Lévén a fasizmus az imperializmus szörnyszülötte, a fasizmus elleni harcot következetesen, a végsőkig csak a következetes imperialistaellenes erök folytathatták. A fasizmus elleni következetes, mindvégig kitartó harc pedig magábanfoglalja *a fasizmus katonai vereségén túlmenő harcot;* magában foglalja a tartós békéért folyó harcot azok ellen az imperialista elemek ellen, amelyek a fasizmus szörnyetegét táplálták, dédelgették és felnövelték és amelyek a fasizmus szörnyüségeit az emberiségre zúdították. „A fasizmus katonai veresége nem elég; meg kell verni a fasizmust politikailag és erkölcsileg is" — mondotta Molotov elvtárs egy közvetlenül a háború befejezése után tartott beszédében. Különösen aktuális ez az intelem most, amikor az amerikai imperializmus a német és japán fasizmust katonailag is újjáéleszti és ezzel a háború kirobbantását közvetlenül elökészíti. — A fasizmus az imperializmusban gyökerezik; gyökerestöl kitépni csak az antiimperialista erök túltengése és felülkerekedése által lehetséges. Így fonódik össze a fasizmus elleni következetes harc a háború elhárításáért folytatott harccal.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete a fasizmuselleni háború győztes koalíciójából nött ki. Ennek az antifasiszta koalíciónak szervező és vezető ereje természetszerüen a szocialista nagyhatalom, a Szovjetunió volt. A fasizmus felett aratott győzelem stratégiájának lángeszü kidolgozója és megvalósítója, Sztálin, a hitlerellenes koalíció programját a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 25. évfordulóján, 1942 november 6-án tartott beszédében a következökben jelölte meg:

„...a faji kiváltságok megszüntetése; a nemzetek egyenjogúsága és területeik sérthetetlensége; a leigázott népek felszabadítása és felségjogaik visszaállítása; minden nemzet joga arra, hogy saját kívánságának megfelelően rendezkedjék be; gazdasági segítség a ká-

rosult nemzetek számára és támogatás gazdasági jólétük elérésében; a demokratikus szabadságjogok visszaállítása; a hitleri rendszer megsemmisítése."*

Mint látjuk, a fasizmus felett aratott győzelem sztálini programja, amelynek jegyében a népek milliói sorakoztak fel a felszabadító Szovjetunió mögött, egyszersmind a demokratikus tartós béke biztosításának programja is. Az elgondolás az volt, hogy azok az erők, amelyek együttműködésükkel biztosították a fasizmus feletti katonai győzelmet, további együttműködésükkel a háború után képesek lesznek biztosítani a tartós békét. Sztálin elvtárs a béke és biztonság nemzetközi szervezete működésének eredményességét 1944 november 6-án tartott beszédében a következő feltételekhez fűzte:

„Számíthatunk-e arra, hogy e nemzetközi szervezet működése eléggé eredményes lesz? Eredményes lesz, ha a nagyhatalmak, amelyek a hitleri Németország elleni háború fő terhét viselték, továbbra is az egyetértés és összetartás szellemében fognak eljárni. Nem lesz eredményes, ha véteni fognak ez ellen az elengedhetetlen feltétel ellen."**

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének kettős alapelve: a nagyhatalmak közötti együttműködés a béke megőrzésének és biztosításának érdekében; minden nemzet szuverén egyenjogúsága.

Ennek megfelelően két kérdés merül fel:

1. Lehetséges-e a nagyhatalmak együttműködése a béke megőrzésére?

2. Összeegyeztethető-e a nagyhatalmak együttműködése a nemzetek egyenjogúságával?

Az eddig mondottakból világos, hogy az imperialista hatalmak közötti együttműködés nem annyira a

---

* *Sztálin.* A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 66—67. old.

** Ugyanott, 163. old.

békét őrzi meg, mint inkább a háborút készíti elő. Lenin már Kautskynak az ultraimperializmusra vonatkozó nyárspolgári elméletével szemben leszögezte:

„Vegyük Indiát, Indokínát és Kínát. Ismeretes, hogy ezt a három gyarmati és félgyarmati országot, hat-hétszáz milliónyi lakosságával, néhány imperialista hatalom, Anglia, Franciaország, Japán, az Egyesült Államok stb. finánctőkéje kizsákmányolja. Tegyük fel, hogy ezek az imperialista országok egymás ellen szövetségeket alkotnak avégből, hogy birtokaikat, érdekeiket és «befolyási területeiket» a nevezett ázsiai államokban megvédjék vagy kibővítsék. Ezek «interimperialista» vagy «ultraimperialista» szövetségek lesznek. Tegyük fel, hogy *valamennyi* imperialista hatalom szövetségbe tömörül a nevezett ázsiai országok «békés» felosztása céljából — ez «nemzetközileg egyesült finánctőke» lesz. Ilyen szövetség tényleges példáit megtaláljuk a XX. század történetében, pl. a hatalmaknak Kínával szemben tanúsított magatartásában. Felmerül a kérdés: «Elképzelhető»-e, hogy a kapitalizmus megmaradása esetén (már pedig Kautsky éppen ezt tételezi fel) az ilyen szövetségek ne volnának rövidéletűek? Hogy kizárnák a marakodást, az összeütközéseket és a harcot minden lehetséges formájában?

Elegendő világosan feltenni a kérdést, hogy ne lehessen mást, mint tagadó választ adni rá. Mert a kapitalizmusban *nem* képzelhető el más alap a befolyási és érdekszférák, a gyarmatok stb. felosztására, mint az osztozkodásban részvevők *erejének* általános gazdasági, pénzügyi, katonai stb. erejének számbavétele. Az ebben az osztozkodásban részvevők ereje azonban nem egyformán változik, mert egyes vállalatok, trösztök, iparágak, országok *egyenletes* fejlődése a kapitalizmusban lehetetlen...

Ezért az «interimperialista» vagy «ultraimperialista» szövetségek a kapitalista valóságban... bármily formában kössék is ezeket a szövetségeket, akár impe-

rialista koalíció formájában, amely egy másik imperialista koalíció ellen irányul, akár *valamennyi* imperialista hatalom általános szövetsége formájában — *szükségszerűen* csak a háborúk közötti «lélekzetvételnyi» szünetek. A békés szövetségek elökészítik a háborúkat és a maguk részéről a háborúkból nőnek ki, kölcsönösen feltételezik egymást s a világgazdaság és a világpolitika közti imperialista kapcsolatok és kölcsönviszonyok *egy és ugyanazon* talaján a harc békés és nem békés formáinak váltakozását eredményezik."*

A jelenkor világtörténelmi jelentőségü döntö fordulata ezen a téren azonban éppen abban áll, hogy a két világháború között kialakult és megszilárdult, hatalmas nemzetközi erötényezövé fejlödött ki *a szocialista nagyhatalom.* A lenini „utólérni és túlszárnyalni" jelszó gyakorlati megvalósítása a sztálini ötéves tervek során, a szovjet rendszer politikai fölényén túl, minden kétséget kizáróan és minden akadályt leküzdöen megalapozta a szovjetrendszer gazdasági fölényét. A szovjetrendszernek ez a politikai és gazdasági fölénye érvényesült mind a Szovjetuniónak a fasizmus felett aratott győzelmében, mind a szocializmusból a kommunizmusba való átmenet háborúutáni csodálatos munkahöstetteiben és alkotásaiban. Így alakult ki és terebélyesedett a szocialista nagyhatalom, amelynek nemzetközi súlya és tekintélye minden vitán felül áll és a béke megvédése szempontjából döntö jelentöségü.

A szocialista nagyhatalom kialakulása és megszilárdulása új korszakot nyitott a világ gazdasági és politikai rendjében. Ennek a történelmi változásnak fö vonása az, hogy *a szocialista nagyhatalom megjelenése a nemzetközi porondon lehetetlenné teszi a hatalmi egyensúlypolitika folytatását.* Az imperialisták persze még mindig görcsösen ragaszkodnak a diplomáciának ehhez a hagyományos és „bevált" módszeréhez,

* *Lenin.* Válogatott müvek. 1. köt. Szikra 1948. 1017—1019. old.

de éppen ez sorozatos diplomáciai kudarcaik és vereségeik egyik kútforrása. Régebben, a diplomácia „aranykorában", a népek békevágyát tekintették a világ urai megvalósíthatatlan, hiú ábrándnak, és a hatalmi egyensúlypolitikát az egyetlen lehetséges reális politikának (Realpolitik). A szocialista nagyhatalom megjelenése és befolyásának érvényesülése óta a helyzet pontosan visszájára fordult: az imperialisták kárára és a békét akaró népek javára. A hatalmi egyensúlypolitika, az úgynevezett reálpolitika a megvalósíthatatlan hiú ábránd és a népek békeakarata az, ami a valóságban kiharcolható.

A szocializmus felépítésének döntő sikerei által vált a két világháború között a Szovjetunió szocialista nagyhatalommá, vagyis olyan hatalommá a világgazdaságban és a világpolitikában, amelynek létezését és növekvő erejét a többi hatalmak semilyen körülmények között sem hagyhatják figyelmen kívül, olyan hatalommá továbbá, amely a világ minden antiimperialista erejét maga köré csoportosítja.

A Marshall-tervnek egyik fő célkitüzése az volt, hogy nyomást gyakoroljon a Szovjetunióra és a népi demokráciákra, függővé tegye őket a dollárimperializmustól, megakadályozza, hogy a népi demokráciák a szocializmus útjára térjenek.

Ez a számítás a következő kettős feltételezésből indult ki: a Szovjetunió a háborúban olyannyira meggyengült, hogy képtelen ellenállni a háborúban megerösödött Egyesült Államok gazdasági nyomásának, hogy képtelen lesz saját erejéből talpraállni; másodszor pedig éppen ezért képtelen lesz a népi demokráciákat gazdasági segítségben részesíteni. Így az amerikai imperialisták összes számításaikat arra alapozták, hogy a háború kimeneteleként a szocializmus erői a Szovjetunióban és világszerte gazdaságilag annyira meggyengültek, hogy az amerikai imperializmus képes

lesz meggátolni a szocializmus terjedését és világgyözelmét.

Az imperialista számítás éppen azon dölt eleve dugába, hogy a szocializmus országának gyöngeségéről szött elképzelések hiú ábrándoknak bizonyultak; a szocializmus országának nemcsak ahhoz volt ereje, hogy a kommunizmusba való átmenetet megvalósítsa, hanem egyszersmind ahhoz is, hogy a népi demokráciákat segítse a szocializmus felé vezető úton. A Marshall-tervben foglalt imperialista blokád-kísérlet a Szovjetunió és a népi demokráciák ellen mindezek folytán bumerángnak bizonyult: nemcsak hogy nem tudta elérni célját, de hatalmas mértékben hozzájárult a világ imperialista szektorában az egyensúly felborulásához. A Marshall-terv tüneményes gyorsasággal bekövetkezett csödje a szocialista nagyhatalom fölényének döntő bizonyítéka; gazdasági téren mutatja, hogy a szocialista nagyhatalom nélkül vagy ellene az imperialisták bármiféle „rendezést" csak saját kárukra eszközölhetnek. Az amerikai imperializmus elöretörése folytán Anglia másodrendü nagyhatalommá vált, Franciaország megszünt nagyhatalom lenni; ezek a marshallizált csatlósok nem képesek komoly ellenállást kifejteni az amerikai imperializmussal szemben. Ezzel ellentétben a Szovjetunió és a Szovjetunióra támaszkodva a Szovjetunióval szövetséges felszabadult népek sikerrel tudnak ellenállni az Egyesült Államok nyomásának, sikerrel a szónak abban a pozitív értelmében, hogy az amerikai nyomás teljesen tehetetlennek bizonyul ezen országok gazdasági fejlödésének megakadályozására.

Ennek a világtörténelmi fordulatnak legkimagaslóbb bizonyítéka a kínai nép győzelme. Az amerikai imperializmus mindent elkövetett Kína gyarmatosítására, minden gazdasági, politikai és katonai erőfölényét latbavetette e cél elérésére. Kína gyarmatosítása — ez volt tulajdonképpen az amerikai imperializmus

egyik legfőbb háborús célkitüzése. Maga az a tény, hogy ez az imperialista háborús célkitüzés a háború idején nem érvényesülhetett, mutatja a szocialista nagyhatalom döntő súlyát a világpolitikában. Egy amerikai-japán háború, amelynek magvát az első világháború alatt és után folytatott imperialista hatalmi egyensúlypolitika vetette el, elszigetelten, önmagában, imperialista háború lett volna. A Japán elleni háború azonban antiimperialista háború volt, s ez kizárólag annak tulajdonítható, hogy a háborús koalícióban a Szovjetunió résztvett, hogy ennek a koalíciónak a Szovjetunió volt a szervező és vezető ereje.

A háború után, mint ismeretes, az amerikai imperializmus hatmilliárd dollárral és töméntelen mennyiségü fegyverszállításokkal kísérelte meg, hogy a „legyengült" Kínát a Csang Kai-sek bábkormányon keresztül fennhatósága alá kényszerítse. Kiderült, hogy Kína „gyengeségéről" csak viszonylagos értelemben lehetett beszélni; csak mint az imperialisták sakkfigurája volt Kína gyenge, erőtlen, csak imperialista szempontból esett jelentéktelen súllyal a latba. Az antiimperialista táborban Kína hatalmas erőnek bizonyult, amely győzelmét egy mindent elsöprő, végső rohamban vívta ki. Félgyarmati helyzetéből felszabadulva, *a szocialista nagyhatalom mellett és azzal szövetségben kialakult a kínai nagyhatalom.*

Ez megadta az imperialista hatalmi egyensúlypolitika rendszerének a kegyelemdöfést. Az imperializmus korszakában a hatalmi egyensúlypolitikának fő bázisa Kína félgyarmati helyzete volt: a Kínában az imperialisták által kialakított érdekszférák. Ennek a bázisnak az elvesztése az imperialisták lába alól kihúzta a talajt. Az egész gyarmati rendszert alapjaiban ingatta meg.

Ezek a változások teljességgel lehetetlenné teszik a hatalmi egyensúlypolitika játszmájának folytatását. A hatalmi egyensúlypolitika lényege az, hogy a leg-

erősebb imperialista hatalom fölényét és túlsúlyát a többi hatalmak egymás elleni kijátszásával és ellensúlyozásával, „békés" úton valósítja meg. Az Egyesült Államok diplomáciája ezt a hagyományos elvet és gyakorlatot próbálta követni csaknem eszelős következetességgel mind a mai napig; az amerikai imperialista politika kalandor vonásai, a diplomáciának egyre fokozottabb helyettesítése a lázas fegyverkezéssel, háborús provokációkkal és háborús készülődésekkel, éppen a hatalmi egyensúlypolitika sorozatos kudarcaira vezethető vissza.

A világ szocialista szektorát nem lehet a hatalmi egyensúlypolitika céljaira felhasználni. A világ szocialista szektorával csak a nemzeti egyenjogúságon alapuló nemzetközi együttműködés lehetséges. Ez a békének és a biztonságnak egyetlen szilárd és reális alapja. És ezt az elvet fektették le az ENSz alapokmányában. Csak ezeknek a tényeknek a megvilágításában fogható fel az ENSz kettős alapelvének a jelentősége és csak így válik világossá, hogy a nagyhatalmak közötti együttműködés és a nemzeti egyenjogúság nem egymást kizáró, hanem egymást kiegészítő elvek.

A Népszövetség keretei között a nagyhatalmak együttműködése és a nemzetek egyenjogúsága egymást teljesen kizáró, megvalósíthatatlan elvek voltak. A Népszövetség megalkotói — Wilsontól kezdve — áldemokratikus kétszínűséggel elkendőzték a nagyhatalmak súlyát, sőt létezését is. A Népszövetség alapokmányában a nagyhatalom mint olyan, nem is szerepel. A Népszövetség az imperialista ellentétek küzdőtere volt. Ezeket az imperialista ellentéteket „békés" úton rendezték, mégpedig úgy, hogy a függő kisnemzeteket az egyik vagy másik nagyhatalomnak rendelték alá, a legerősebb nagyhatalom egymás ellen játszotta ki a nálánál gyengébbeket. A Népszövetség

szerkezeti hibája mélyen gyökerezett az imperializmus természetében.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapokmánya kimondja a nagyhatalmak együttműködésének elvét és ezt szervezetileg biztosítja azáltal, hogy minden a békét és biztonságot érintő kérdésben a Biztonsági Tanács illetékes és a Biztonsági Tanács határozata csak az esetben érvényes, ha a Tanács állandó tagjai — Szovjetunió, Egyesült Államok, Anglia, Franciaország, Kína — igenlő értelemben hozzájárulnak. A Biztonsági Tanács állandó tagjainak ezt az alapokmányban lefektetett egyhangúságát nevezik „vétójognak".

Nem véletlen, hogy az amerikai imperializmus és a köréje csoportosuló imperialista erők éppen az Egyesült Nemzetek Szervezetének ezt az alappillérét próbálták kezdettől fogva aláásni. A szocialista nagyhatalommal való együttműködés kizárja a háborúk lehetőségét. A szocialista nagyhatalommal való együttműködés kizárja a kisnemzetek egyenjogúságának megsértését. A szocialista nagyhatalom vétójoga az imperialistaellenes erők vétójoga a világpolitikában. Ellensúlyozza és semlegesíti az imperializmus vétójogát a népek békeakaratával szemben. Lehetetlenné teszi, hogy nyakló nélkül érvényesüljön a legerősebb imperialista hatalom diktátuma.

A szocialista nagyhatalom antiimperialista vétójogát az amerikai imperializmus úgy tekinti, mint saját imperialista diktátumának korlátozását. Ezért mozgat meg minden követ a vétójog eltörléséért az ENSz-ben.

Molotov elvtárs San Franciscóban, az Egyesült Nemzetek alakuló gyűlésén tartott beszédében, 1945 április 26-án, a következőket mondta:

„Ki ne tudna róla, hogy a Népszövetség ... megcsalta azoknak a reményeit, akik bíztak benne? Érthető, hogy most senki nem akarja feltámasztani a

jog- és erőnélküli Népszövetséget, amely egyetlen támadót sem akadályozott meg abban, hogy a békeszerető országok ellen háborút készítsen elő, sőt olykor kifejezetten elaltatta a népeknek a készülődő támadással szemben tanúsított éberségét. A Népszövetség tekintélye különösen akkor ingott meg, amikor minden lelkifurdalás nélkül megpróbálták az ilyen vagy olyan reakciós erők és előjogokkal felruházott államok eszközévé változtatni... Feltétlenül el kell ismerni, hogy rendkívül fontos és elvi jelentőségű ebben a koalícióban egy olyan országnak a részvétele, mint a Szovjetunió, ahol a nagy és kis népek közötti kölcsönös kapcsolatok kérdését az egyenjogúság és a valódi demokrácia alapján következetesen megoldották...“*

1946 szeptember 14-én az Olaszországgal kötendő békeszerződés politikai és területi kérdéseinek vizsgálatára kiküldött bizottságban Molotov elvtárs az ENSz Biztonsági Tanácsában fennálló vétójogról és az az ellen irányuló hajszáról a következőket szögezte le:

„A sanfranciskói értekezleten elsőízben létesült egy nemzetközi szervezet, amelynek a békéért és a népek biztonságáért vívott harcban komoly feladatai vannak... Ennek a szervezetnek a legfőbb elvi jelentőségű alkotóeleme éppen a vétójog, amely a Biztonsági Tanácsban az öt nagyhatalmat megilleti.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapszabályai értelmében a vétójog azt jelenti, hogy az Amerikai Egyesült Államok, Nagybritannia, a Szovjetunió, Franciaország és Kína a béke érdekeit érintő minden fontos kérdésben köteles egyetértésben eljárni és a Biztonsági Tanács semmiféle olyan kérdésben nem hozhat határozatot, amellyel ezeknek a hatalmaknak akárcsak egyike is nem ért egyet. Ez any-

* *Molotov.* A külpolitika kérdései. Szikra 1949. 8, 10. old.

nyit jelent, hogy a vétó megakadályozza, hogy két-három vagy esetleg négy hatalom egymás között megállapodva, az öt főhatalom egyike vagy másika ellen cselekedjék. ... Ilymódon a vétó arra irányul, hogy a nagyhatalmak cselekedetei valamennyi békeszerető országnak, nagynak és kicsinek egyaránt javát szolgálja.

A Népszövetségben a nagyhatalmaknak nem volt vétójoguk. A Népszövetség formailag a nagy és kis országok közötti egyenjogúság elvén épült fel. Azok, akik most a vétójog megszüntetése mellett foglalnak állást, az Egyesült Nemzetek szervezetétől valamiféle Népszövetség felé húznak bennünket...

A Népszövetség abban a pillanatban mutatta meg igen szemléltető módon, hogy milyen erőtlen a béke megvédésére, amikor a háborús fenyegetés közeledett. Ekkor a kérdés eldöntését Genfből Münchenbe tették át, ahogyan ezt a támadó követelte. München szégyene abban áll, hogy itt azok a hatalmak, amelyek a Népszövetségben vezető szerepet játszottak, a béke ügyének védelmével kapcsolatban erőtlenségükkel tündököltek, megegyezést kötöttek a támadóval s ezt a többi békeszerető ország háta mögött és érdekeik rovására tették, ami csak biztatást jelentett a támadó háborús kalandortervei számára. München a második világháborúhoz vezetett bennünket és meggyőző erővel mutatta meg, hogy *valamennyi* békeszerető nép egységes arcvonala nélkül nem lehet biztosítani a támadás ellen szükséges ellenállást és nem lehet megvédelmezni a béke ügyét."*

Molotov elvtárs itt rámutat az ENSz alapokmányában lefektetett vétójog kialakulásának azon történelmi előzményeire, amelyeket az imperialisták minden eszközzel próbálnak elködösíteni a békét akaró

---

* *Molotov.* A külpolitika kérdései. Szikra 1949. 214—217. old.

népek előtt. A müncheni összeesküvés a béke ellen az összejátszó imperialista nagyhatalmak műve volt. A nemzetközi kérdések rendezését a fasiszta támadó vétójára tették át a Népszövetségből Münchenbe. Az imperialista nagyhatalmak közötti müncheni „egyhangúság" vezetett elkerülhetetlenül a második világháborúhoz. München szovjetellenes volt és békeellenes. A Szovjetunió antiimperialista vétója hiúsította meg a müncheni összeesküvők és háborús gyujtogatók aljas terveit és a háború jellegét antiimperialista népfelszabadító háborúvá változtatta át. Mindebből szigorúan következik, hogy a népszövetségi kudarc és a müncheni összeesküvés tapasztalatai alapján a béke és biztonság új nemzetközi szervezetének alapja a vétójog kell hogy legyen. Alapjában véve a vétójog ellen áskálódók a történelem kerekét nemcsak egyszerűen a Népszövetség, hanem *München* felé akarják visszafordítani; háborús terveik elérésének legnagyobb akadályát, a szocialista nagyhatalmat akarják kirekeszteni a nemzetközi ügyek rendezéséből és intézéséből. Az, hogy ezeket a háborús terveket és készülődéseket a békéről szóló frázisokkal sallangozzák fel, a dolog lényegén nem változtat semmit. Chamberlain Hitlertől visszajövet szintén azt kiáltotta a becsapott és elárult nép ámítására: „Megmentettük a békét!"

„A II. világháború után — folytatta Molotov elvtárs — nemzetközi szervezet létesült, mégpedig olyan elvi alapokon, amelyek nem engedik meg, hogy akár a Szovjetunióról, akár a többi békeszerető országokról ne vegyenek tudomást. A vétójognak éppen az a rendeltetése, hogy ezt a célt szolgálja.

... Mit jelenthet az Egyesült Nemzetek Szervezetében a vétójog megsemmisítése ... A vétójog megsemmisítése természetesen megkönnyíti a szűk csoportok és blokkok kialakítását a nagyhatalmak között és mindenesetre szabad kezet biztosít annak,

aki ellenzi, hogy az Egyesült Nemzetek a béke védelmében egységes frontot alkossanak. Ezt az utat azonban már kitapasztaltuk. Ezen az úton haladva értünk el a második világháborúhoz...

Az ilyen tervek csak a reakciós körök kívánságainak kedveznek és csak a féktelen imperialisták táborának segítenek. Ezek nem titkolják, hogy terhükre van a Szovjetunióval való együttműködés. Ezekben a körökben természetesen nem kevesen akadnak olyanok, akik hajlandók az újabb és újabb szovjetellenes tervek kifőzésével foglalkozni. Előttünk áll azonban a Népszövetség el nem felejthető tapasztalata. A Népszövetség kísérletet tett arra, hogy a békét a Szovjetunió nélkül, sőt egyenesen a Szovjetunió érdekeinek rovására védelmezze meg. Ebből semmi jó nem származott. A mi időnkben veszélyes dolog, ha valaki semmibe veszi a Szovjetuniót, elfelejti milyen fontos dolog a Szovjetunió támogatása, amikor a béke ügyéről van szó. Ebbe csak azok mehetnek bele, akik a Szovjetunióval való együttműködés helyett szívesebben alapítják számításaikat a leendő támadóval kötendő megegyezésre és megállapodásra, aminek. érthető módon, semmi köze sincs a béke érdekeihez és a nemzetközi biztonsághoz. Az ilyen számítások egyszer már összeomlottak, ismét össze fognak omlani; ennek érdekében különlegesen fontos, hogy idejében megmutassuk a népeknek e számítások vad imperialista jellegét és a béke, valamint a biztonság érdekeivel össze nem egyeztethető voltát."*

A békeharc esélyei a második világháború után lényegesen nagyobbak, mint a két világháború között voltak. A Népszövetség nem volt hatékony békeszervezet, a nemzetek biztonságának még csak megközelítően is hatékony biztosítója. A Népszövetségben

* *Molotov*. A kulpolitika kérdései. Szikra 1949. 217—219. old.

összegyülekezett imperialisták akkor mondtak le München javára, akkor szállingóztak át a müncheni zsiványtanyába, amikor az imperialista agresszor már teljes felkészültségében, ugrásra készen állt. Ezen a ponton a világ antiimperialista erőinek központi feladata már csak a müncheni terv meghiúsítása lehetett. Ez a háború kirobbanását már nem volt képes megakadályozni, de képes volt a háború jellegét a Münchenben tervezett imperialista háborúból antiimperialista népfelszabadító háborúvá átalakítani, kikényszeríteni az agresszor elszigetelését és leverését a Szovjetunió vezetésével.

A második világháború antiimperialista jellege és a Szovjetuniónak a fasizmus felett aratott győzelme viszont lehetővé tette a háború után az agresszor elszigetelését és megfékezését, még mielőtt háborús készülődései útjának végére érne. Lehetővé vált a háborús gyujtogatók útjának eltorlaszolása. A nemzetközi béke és biztonság védelmében őrt áll a Szovjetunió és mögötte ott van az egyre erősödő béketábor, amely Joliot Curie találó kifejezésével élve, maga is nagyhatalom. Mindez módot ad arra, hogy felfedjük a népek előtt a háború kitörésének rejtélyét, lépésről-lépésre meghiúsítsuk a háborús gyujtogatók terveit.

Végül is hadd idézzük Molotov elvtárs, a párizsi békekonferencián elmondott beszédéből még a következő megállapításokat:

„Az Egyesült Nemzetek Szervezete azért létesült, hogy a nagy és kis államok között olyan együttműködést teremtsen, amely a legnagyobb mértékben megfelel valamennyi békeszerető ország érdekeinek. Kezdettől fogva nyilvánvaló volt, hogy ehhez mindenekelőtt a nagyhatalmak egyöntetű cselekvésének biztosítása szükséges. Emellett akkor — nem kevésbbé mint ma — ismert dolog volt, hogy olyan nemzetközi együttműködésről van szó, amelynek keretében különböző társadalmi és politikai rendszerekhez tartozó államok erőfe-

szítéseit kell egyesíteni a béke és biztonság érdekében."

Azóta, hogy ezek a szavak elhangzottak a nemzetközi politikában meglévő két irányzat, az imperialista háborús irányzat és az antiimperialista békeirányzat között a harc szüntelenül fokozódott és éleződött. Vegyük szemügyre e harc egyes főbb fázisait.

IV

Az ellentét már ott volt az Egyesült Nemzetek bölcsőjénél. Az Egyesült Nemzetek igen feszült nemzetközi helyzetben alakultak meg. A háború vége felé, a Roosevelt halálát követő időkben kezdtek egyre inkább előtérbe nyomulni a koalíció angolszász részvevőinél azok az imperialista elemek, amelyek a sztálingrádi győzelemtől és az azt követő hatalmas szovjet ellentámadástól megriadva mindent elkövettek, hogy a Szovjetuniónak a fasizmus felett aratott teljes győzelmét elgáncsolják, a népeket megfosszák a fasizmus felett aratott győzelem gyümölcseitől. Ezeknek az egyre vakmerőbben előmerészkedő imperialista elemeknek főkolomposa Churchill volt. Buzgón segédkezett neki az a volt amerikai szenátor, aki a háború kellős közepette cinikusan fejtegette: arra kell törekedni, hogy a németek minél több orosz katonát és az oroszok minél több német katonát öljenek meg. Ez a szenátor később, elnök korában ott ült a pódiumon Churchill mellett, amikor az az Egyesült Államok Fulton nevü városában hirhedt kardcsörtető háborús uszító beszédét tartotta. Ez a két cinikus szovjetgyülölő határozta el, hogy atombombát kell dobni Hirosimára és Nagasakira. Blackett professzor „Az atomenergia katonai és politikai következményei" cimü könyvében hivatalos adatok alapján, minden kétséget kizáróan bizonyítja, hogy az atombomba ledobását az angolszász imperialisták nem a második világháború befejezésének meggyorsítására, hanem a harmadik világháború előkészítésére szánták.

Ellensúlyozni akarták a Szovjetunió tekintélyének azt az óriási gyarapodását, amelyet a világ népeinek szemében a Szovjet Hadseregnek a japán hadsereg felett aratott döntő győzelme idézett elő, ugyanakkor pedig meg akarták félemlíteni — döre, meddő próbálkozás! — a Szovjetuniót.

Ez és egyéb jelek világosan arra mutattak, hogy az angolszász imperializmus vezető körei a háború vége felé meg akarták változtatni — döre, meddő próbálkozás! — a háború jellegét; az antiimperialista népfelszabadító háborúból imperialista békét akartak csinálni a Szovjetunió kizárásával, vagy legalábbis befolyásának minimumra csökkentésével; sőt nem riadtak vissza attól sem, hogy „szükség esetén" a háborút a fasizmus felett aratott győzelem után közvetlenül továbbvigyék az antifasiszta koalíció vezető és szervező ereje, a Szovjetunió ellen!

Itt az imperialisták a szó szoros értelmében gazda nélkül csinálták a számadást. A szocialista nagyhatalom holmi churchillek és trumanok diktátumának, vagy megfélemlítési kísérletének nem tett semmiféle engedményt. Ugyanakkor ezen imperialista országokon belül óriási tömegmegmozdulásokban mutatkozott meg a nép békeakarata. Az amerikai hadseregben a Fülöp-szigetektől Anzióig, vagyis a Távol-Kelettől Nyugat-Európáig hatalmas méretű, csaknem lázadásszerű tömegmozgalom indult meg. A katonák tömeggyüléseken küldötteket választottak és követelték hogy szereljék le őket. „Vége a háborúnak, gyerünk haza" — ez volt ennek a mozgalomnak a jelszava; mozgatóereje pedig az amerikai katonáknak legfelsőbb vezetésük iránti bizalmatlansága. Attól tartottak, — s nem is oktalanul — hogy az Egyesült Államok imperialista vezető körei a győzelem után másfajta kalandokra áhítoznak. Ez a tömegmozgalom olyan erejű volt, hogy kikényszerítette a katonák elbocsátását a hadsereg kötelékéből.

Ugyanakkor Angliában egy hatalmas tömegmeg-

mozdulás kiebrudalta parancsnoki pozíciójából Churchillt. Egy győztes hadvezérnek az ilyen, minden teketória nélküli elbocsátása a történelemben egyedülálló eset; az angol nép az 1945-ös választásokban azért tette ki Churchill szürét, mert attól tartott — s nem ok nélkül — hogy Churchill a győzelem után másfajta háborús kalandokra pályázik. Erre mutat minden kétséget kizáróan az a tény, hogy a Labour Party választási hadjáratában, ha demagóg célzattal is, de mégis azzal az érvvel élt, hogy Churchill nem képes és nem hajlandó a Szovjetunióval való további együttműködést biztosítani.

Ezek azok a tényezők, amelyek abban a feszült nemzetközi helyzetben meghiúsították az angolszász imperialisták terveit. Ilyen körülmények között ült össze San Franciscóban az Egyesült Nemzetek Szervezetének alakuló gyülése. Mondhatnánk tehát, hogy a nemzetközi béke és biztonság új szervezete a fasizmus felett aratott győzelem és az új münchenista tervek meghiúsítása alapján jött létre. A béke erői mindenesetre időt nyertek arra, hogy a Szovjetunió vezetésével béketáborrá szervezkedhessenek és az Egyesült Nemzetek Szervezetét útjára indíthassák.

Azóta az antiimperializmus erői, a béke erői sokkal gyorsabb ütemben növekedtek, mint az imperialista erők, az új háború előkészítésének és kirobbantásának erői. Az imperialisták azonban mindegyre visszatértek münchenista terveikhez. Ezeknek az imperialista háborús terveknek a megvalósítása során próbálják az Egyesült Nemzetek Szervezetét a Népszövetség és München keverékéhez hasonló alakulattá átváltoztatni. Fő céljuk ezen a téren: kiüszöbölni a Szovjetuniót a vétójog eltörlése által és az ENSz-en kívül tartani a Szovjetunióval szövetséges Kínai Népköztársaságot. Ármánykodásaik és fondorlataik eredménye az, hogy az emberiség millióinak és százmillióinak szemében világossá vált: a háborús veszély elhárításának és a

béke megvédésének döntő és nélkülözhetetlen feltétele a szocialista nagyhatalom és a Kínai Népköztársaság aktív részvétele az ENSz-ben!

A világuralomra törő amerikai imperializmus első háborúutáni lépése a nemzetközi béke és biztonság ellen a Truman-elv volt, vagyis a fegyveres beavatkozás Görögországban, Görögország és Törökország átváltoztatása amerikai hadibázisokká, a Szovjetunió és a népi demokráciák ellen. A Truman-elv az ENSz nyílt megkerülését és az ENSz alapszabályainak nyílt megsértését jelentette.

A második lépés a Truman-elv folytatása, a Marshall-terv. Vagyis az amerikai imperialista fennhatóság kiterjesztése Nyugat-Európára és behatolás a nyugateurópai országok gyarmataiba, amerikai légi és tengeri bázisok létesítése a világ minden részében. A Marshall-terv csakúgy mint elődje, a Truman-elv, az ENSz megkerülését és az ENSz alapszabályainak nyílt megsértését jelentette.

A Marshall-terv csődje tüneményes gyorsasággal következett be. Igaz ugyan, hogy a Marshall-terv megvalósításával az amerikai imperializmus megszilárdította gazdasági és politikai fennhatóságát a nyugateurópai bábkormányok felett, de az is igaz, hogy a marshallizált csatlós országok gazdaságát eltorzította és szétzüllesztette, a marshallizált országok munkásságának és parasztságának harcát az amerikai imperializmus és helytartói ellen a végletekig kiélezte és az is igaz, hogy nem tudta megakadályozni sem a Szovjetunió óriási gazdasági sikereit, sem pedig a népi demokráciák gazdasági és politikai megszilárdulását és fejlődését. Végül az is igaz, hogy a Marshall-terv nem volt képes elhárítani az egyre élesebb körvonalakban kibontakozó gazdasági válság megnyilvánulásait az Egyesült Államokban.

A Marshall-terv csődjét nyomon követte a Marshall-terv katonai változata, tulajdonképpen a Truman-

elv kiterjesztése egész Nyugat-Európára: az Északatlanti Szerződés. Ez már nyilt, támadójellegü katonai tömb a Szovjetunió és a népi demokráciák ellen. Természetesen ez a lépés is, mint az előbbiek, az ENSz megkerülése és az alapokmány durva megsértése útján történt. Hiszen az ENSz-en belül az ilyenféle imperialista háborús terv természetszerüen a szocialista nagyhatalom vétóján szenvedett volna hajótörést.

A Szovjetunió külügyminisztériumának közleménye az Északatlanti Szerződésről leszögezte:

„Az Egyesült Államok, Nagybritannia és Franciaország a Szovjetunióval együtt az Egyesült Nemzetek Szervezetének elökészítésében vezető szerepet játszottak. A többi egyesült nemzettel együtt egyhangúlag elismerték, hogy ennek a négy államnak és Kínának egyetértésre és együttmüködésre kell törekednie az Egyesült Nemzetek Szervezetében és ezért az öt nagyhatalom egyhangúságának elve az Egyesült Nemzetek Szervezetében a békére és a nemzetközi biztonságra vonatkozó kérdések tekintetében az ENSz alapokmányának pillére lett.

Nemsokkal az Egyesült Nemzetek Szervezetének megteremtése után megkezdödött az aknamunka... Mivel magyarázható ez? Ennek az a magyarázata, hogy amint a második világháború befejeződött, az Egyesült Államok és Nagybritannia uralkodó köreinek eszébe jutott, hogy az Egyesült Nemzetek vezető szerepét nem mind az öt nagyhatalomnak együttesen kell betöltenie. Minthogy a Szovjetunió követelte és továbbra is követeli mindannak betartását, amit az ENSz alapokmánya kimondott az öt nagyhatalom tevékenységéről — mert csak ez a tevékenység biztosíthatja valóban az általános béke és a nemzetközi biztonság érdekeit — az Egyesült Államok és Nagybritannia uralkodó körei fokozták támadásaikat a Szovjetunió ellen és még intenzívebb aknamunkát kezdtek az Egyesült Nemzetek Szervezete ellen.

Mindez elégtelennek bizonyult, minthogy a Szovjetunió és több más állam nem hajlandó megváltoztatni az ENSz alapokmányát. Az Egyesült Államok és Nagybritannia uralkodó körei ekkor arra a következtetésre jutottak, hogy nem sikerül az Egyesült Nemzetek Szervezetét teljesen támadószellemű politikájuk szolgálatába állítani, bár erről a célról még nem mondtak le végleg. Az ENSz alapokmánya azonban kényelmetlenné vált részükre.

...Mindenki látja, hogy aknamunka folyik az Egyesült Nemzetek Szervezete ellen, mert az — bár kis mértékben — zavarja és visszatartja a támadószellemű köröket új háború szítására irányuló politikájuk végrehajtásában. Tekintettel erre, a Szovjetuniónak még szilárdabban és még kitartóbban kell harcolnia az Egyesült Nemzetek Szervezetét bomlasztó támadószellemű elemek és segítőtársaik ellen..."

Az amerikai imperialisták az Egyesült Nemzetek Szervezetét az atombombával akarták felrobbantani. Az atombomba képzelt monopóliumának birtokát az Egyesült Nemzetek Alapokmányának kiüszöbölésére akarták felhasználni. A Baruch-terv, az amerikai imperializmus világuralmi törekvéseinek ez a minden kertelés és köntörfalazás nélküli megfogalmazása, az atomenergia kérdését kivonja az Egyesült Nemzetek Szervezetének hatásköréből. Kimondja, hogy a nagyhatalmak egyhangúságának elve, a vétójog a Baruch-tervben lefektetett úgynevezett nemzetközi felügyelet kérdésében nem érvényes. Olyan „nemzetközi" szervezetet szándékozott létesíteni, amely birtokba venné a világ minden részén, a világ bármely országában található uránium-készleteket és lelőhelyeket, továbbá az atomenergia gyártásának minden üzemét. Ez a „nemzetközi" hatóság természetesen nem lett volna egyéb, mint az amerikai monopóliumok, nevezetesen a General Electric atom-világtröszttté való kiépítése. Ugyanennek a „nemzetközi" hatóságnak a képviselői lettek volna a Baruch-

terv értelmében jogosultak arra, hogy a nemzetközi inspekciót végrehajtsák, magyarul, a világ minden részét az amerikai monopóliumok által gazdaságilag és katonailag feltérképezzék és ezáltal az amerikai kémszervezeteknek kényre-kedvre kiszolgáltassák. A Baruch-terv kimondja, hogy nemcsak az atomenergia hadicélokra történő felhasználásáról van szó, hanem az atomenergia békés célokra történő felhasználásáról is. Az amerikai finánctőke vezető körei, amelyek a Baruch-tervet megfogalmazták, azzal az érvvel támasztották ezt alá, hogy miután az atomenergia nagyarányú felhasználása békés célokra egyszersmind lehetővé teszi atombombák gyártását is — meg kell akadályozni az atomenergia békés felhasználását is. Ez csekély ár, mondották, nem nagy áldozat a „világbéke" (értsd: az amerikai imperialista világuralom) biztosítására. — A nemzetközi felügyelet egész időtartama alatt — s éppen ezt az időtartamot a Baruch-terv szándékosan bizonytalan hosszúságúnak állítja be — az amerikai imperialisták tovább birtokolnák atombombakészleteiket és tovább gyártanák az atombombát. A Baruch-terv előírásának megszegőit „azonnali, súlyos büntetéssel" fenyegetik.

Dióhéjban tehát a Baruch-terv semmi egyebet nem mond, mint azt, hogy vagy az egész világ, beleértve annak szocialista részét, térdet hajt az amerikai atommonopólium előtt, vagy eleve beleegyezik abba, hogy egy atomháborúban eltöröljék a föld színéről és e célból lemond a „vétójogáról". Ez az amerikai nyitott kapu elvének megfogalmazása az atombomba eszelőseinek nyelvén. Blackett professzor „Az atomenergia katonai és politikai következményei" című könyvében rámutat arra, hogy a Baruch-terv nemcsak közvetlenül veszélyeztetné a Szovjetunió politikai függetlenségét és biztonságát, hanem egyszersmind lehetetlenné tenné a szocialista rendszer fenntartását a Szovjetunióban, nem is beszélve annak továbbfejlesztéséről, a szocializmus-

ból a kommunizmusba való átmenet végrehajtásáról. Azt is megemlíti Blackett professzor, hogy az amerikai imperialisták szócsövei nyiltan beszélték: a Baruch-terv „melléktermeke" a kapitalizmus visszaállítása volna a Szovjetunióban!

Az egész világ gyarmatosításának egy tollvonással történő terve csak a világuralmi hóbortban szenvedő amerikai hitlerutánzók agyában születhetett meg. Ez nyiltan a harmadik világháború kirobbantásának terve volt. Az egész világ előtt nyilvánvaló lett, hogy a vétójog eltörlése, az Egyesült Nemzetek alapokmányának papírrongyként való kezelése azt a célt szolgálja, hogy az amerikai imperializmus világuralmi törekvéseit háborús agresszió útján valósítsák meg.

A Szovjetunió megfélemlítésének ez a terve természetesen már meghirdetésének pillanatában csúfos kudarcot vallott. A szovjet terv az atomenergia nemzetközi ellenőrzésére első lépés gyanánt követeli az atombombakészletek megsemmisítését, az atombomba gyártásának betiltását. Ennek a követelménynek a megvalósítására nemzetközi felügyeletet irányoz elő az Egyesült Nemzetek Szervezetének keretein belül. Egyszersmind ugyancsak az Egyesült Nemzetek Szervezetének keretein belül az atombomba békés célokra való felhasználását szolgáló nemzetközi együttműködés megszervezését.

Az amerikai terv a háború előkészítésének és az ENSz felrobbantásának a terve. A szovjet terv a béke és a biztonság, a népek jóléte előmozdításának és az ENSz megerősítésének terve. A világ százmilliós tömegei a Baruch-terv ellen és a szovjet terv mögött sorakoztak fel. A stockholmi békefelhívást követő, az atombomba gyártásának betiltását követelő ötszázmillió főnyi világraszóló tömegmozgalom tulajdonképpen az atomkérdéssel kapcsolatos szovjet kezdeményezésből indult ki.

Végülis az amerikai imperialisták egy, a világbéke

és az ENSz elleni utolsó hadjáratban egyesítették az ENSz megkerülésének és az ENSz felrobbantásának módszereit. Nem véletlen, hogy ez a merényletük egybeesett a Korea és Kína elleni fegyveres támadással. Az ENSz V. közgyülésén az amerikai szavazógép elfogadtatta az Acheson-javaslatokat, amelyek önkényesen megváltoztatták az ENSz alapokmányát azáltal, hogy a nemzetközi béke és biztonság kérdéseire vonatkozó döntéseket a Biztonsági Tanácsból, ahol a vétójog érvényesülne, áttették a közgyülésbe, ahol korlátlanul rendelkeznek „parlamenti" többségükkel. Úgy vélték, hogy ezzel az ENSz-nek meg is adták a kegyelemdöfést és végleg megszabadultak a vétójogtól, amelytől úgy félnek, mint gyujtogató örült a kényszerzubbonytól.

A világbéke és az ENSz ellen irányuló imperialista hadjárat eddigi kudarcán felmérhetjük, milyen óriási mértékben megnövekedtek s milyen óriási fölényben vannak a béke erői a háború erőivel szemben. A marshallizált országokban is lavinaszerüen nött a tömegekben annak felismerése, hogy az ENSz megcsonkításának és kivégzésének ez az ádáz kísérlete a világháború kirobbantásának a tervét szolgálja. A világbéke megvédésének és a világháború veszélye elhárításának egyik legfőbb követelményeként a Kínai Népköztársaság jogos képviselőinek az ENSz Biztonsági Tanácsába való bevonása került előtérbe. Az amerikai imperialisták által sárbatiport alapokmány helyreállítását követelik egyre inkább azok az ingadozó elemek is, akiket éppen az amerikai agresszió ébresztett az ENSz felrobbantására irányuló imperialista mesterkedések valódi céljainak a tudatára. Amikor az Egyesült Államok delegációja a közgyülés Politikai Bizottságában és magában a közgyülésben csatlósaitól ki akarta csikarni Kína agresszorrá nyilvánítását, azok vonakodtak kötélnek állni. Az amerikai delegáció vezetője türelmetlenségében azzal zsarolta a vonakodó csatlósokat, hogy amennyiben Kínát nem nyilvánítják agresszor-

nak, ezáltal hallgatólagosan az Egyesült Államokat nyilvánítanák agresszorrá. Azzal fenyegetőzött az amerikai kormány, hogy amennyiben ezt a határozati javaslatát nem tudja keresztülvinni, nincs is többé szüksége az ENSz-re, ez az ENSz végét jelentené. Az önleleplezések ilyen és hasonló példáihoz vezetett az ENSz-nek az amerikai agresszió fedőszervévé való átváltoztatása. Amikor végre nagy huza-vona után mégis kicsikarták a határozatot, a legfontosabb ázsiai országok nem éltek szavazati jogukkal, tüntetően tartózkodtak a szavazástól.

A felsorolt tények azt mutatják, hogy a béke megvédésének is megvan a maga diadalmas sztálini stratégiája, éppen úgy, mint ahogy a fasizmus felett aratott győzelmet is a lángeszű sztálini stratégia biztosította.

A tények azt igazolják, hogy a béketábor minden erejének latbavetésével, lankadatlan küzdelmével lépésről-lépésre le tudja leplezni és meg tudja hiúsítani a háborús gyujtogatók terveit, meg tudja fékezni a világuralomra törő imperialista agresszort.

Az amerikai imperialisták azzal érvelnek, hogy a két rendszer békés együttlétezése és együttmüködése lehetetlen és hogy ez akadályozza meg a nagyhatalmak egyhangúsága elvének megvalósítását az ENSz-ben. Sztálin elvtárs számos esetben rámutatott, hogy a két rendszer békés együttmüködése lehetséges és a Szovjetunió egész története bizonyítja, hogy a szovjet kormány a békés együttmüködés tántoríthatatlan híve. Az amerikai imperialisták — éppen úgy mint elődjük, a hitlerfasizmus — a békés együttmüködés ellenségei, mivel ez világuralmi törekvéseiknek útjában áll. Ezért utasítanak el minden konkrét békejavaslatot, amelyet a Szovjetunió a háború elhárításának érdekében tesz.

„Attlee miniszterelnök — mondotta Sztálin elvtárs a *Pravda* tudósítójának adott nyilatkozatában — a béke hívének tünteti fel magát. Ha azonban valóban a béke oldalán áll, miért utasította el a Szovjetuniónak

az Egyesült Nemzetek Szervezetében előterjesztett javaslatát a Szovjetunió, Anglia, az Amerikai Egyesült Államok, Kína és Franciaország között haladéktalanul megkötendő békeegyezményről?

Ha valóban a béke oldalán áll, miért utasította el a Szovjetunió javaslatait, hogy haladéktalanul kezdjenek hozzá a fegyverkezés csökkentéséhez, haladéktalanul tiltsák el az atomfegyvert?

Ha valóban a béke oldalán áll, miért üldözi a béke védelmének híveit, miért tiltotta be a béke védelmezőinek kongresszusát Angliában? Vajjon a békevédelmi kampány fenyegetheti-e Anglia biztonságát?

Világos, hogy Attlee miniszterelnök nem a béke megóvása, hanem új, agresszív világháború kirobbantása mellett van."

Sztálin elvtárs fáradhatatlanul leplezi le és tárja fel a népek előtt a háborúra készülő imperialisták legnagyobb és legelvetemültebb hazugságát, amelynek segítségével megpróbálják a népeket behálózni és befogni agresszív háborús terveikbe. Az imperialista propagandának ez a legfőbb és legveszélyesebb hazugsága azt mondja, hogy a fegyverkezésre és a háborús készülődésre azért van szükség, mert a Szovjetunióval nem lehet megegyezni és nem lehet együttműködni. Az imperialista hazugság a való tényállásnak pontosan a fonákja. A valóságban, éppen fordítva, az imperialisták azért nem akarnak megegyezni és együttműködni a Szovjetunióval, mert egy új háborút akarnak kirobbantani. Ezért szegték meg a jaltai és potsdami egyezményeket, amelyekre az Egyesült Nemzetek Szervezete épült; ennek az agresszív háborús politikának a folytatása mindazok a manőverek, amelyekkel a Biztonsági Tanácsban előírt vétójogot az ENSz alapokmányának lábbaltiprásával kiküszöbölték.

A potsdami egyezmény Németország demokratizálását és lefegyverzését írja elő; az angolszász imperialisták ehelyett Nyugat-Németország újrafelfegyverzését

folytatják teljes gőzzel. Ennek az agresszív háborús politikának alátámasztására propagandájukban azzal a vaskos hazugsággal élnek, hogy a nácizmus újjáélesztésére, Nyugat-Németország újrafelfegyverzésére azért van szükség, mert a Szovjetunióval nem lehetett megegyezni, holott a tartós béke megalapozását célzó potsdami megegyezés tartalma és lényege éppen a nácizmus kiirtása és a német militarizmus egyszersmindenkorra való megszüntetése volt!

Itt van, a jelen helyzetre alkalmazva, az a szofizma, amelyről Lenin, mint a tömegek háborúra való megnyerésének legfőbb eszközéről beszélt: a Szovjetunióval nem lehet megegyezni — mondják az imperialisták és elmulasztják hozzátenni — akkor, ha azoknak a megegyezéseknek a felrúgásáról van szó, amelyek a fasizmus kiküszöbölését és a tartós béke biztosítását írták elő! Vagyis a Szovjetunió nem enged, amikor a békét biztosító megegyezések durva megszegéséről, a háborús veszély felidézéséről van szó! De ez és éppen ez teszi a Szovjetuniót a béketábor vezetőjévé. Éppen ez teszi, hogy a marshallizált országok békét akaró dolgozó népei a Szovjetunió mögé sorakoznak fel az amerikai imperializmus és saját hazaáruló kormányaik ellen, a béke megvédése érdekében.

A jaltai konferencia határozata kimondta:

„Értekezletünk itt a Krimben újból megerősítette közös elszántságunkat, hogy az elkövetkező békében megőrizzük és megszilárdítsuk a célkitűzésnek és a cselekvésnek azt az egységét, amely lehetővé és biztossá tette a győzelmet ebben a háborúban az Egyesült Nemzetek számára. Meggyőződésünk, hogy ez szent kötelezettség, amellyel kormányaink népeinknek és a világ összes népeinek tartoznak."

A világ népei tudják, hogy ezt a szent kötelezettséget az amerikai imperialisták és csatlósaik agresszív háborús terveik érdekében elárulták és nap mint nap elárulják. A világ népei tudják, hogy ehhez a szent

kötelezettséghez hü maradt és mindvégig hü marad a béketábor élén haladó Szovjetunió, a világbéke öre, Sztálin.

Ennek a szent kötelezettségnek beváltását követeli a Békevilágtanács felhívása:

„A béke és a nemzetközi biztonság biztosítása érdekében követeljük, hogy az öt nagyhatalom — a Szovjetunió, az Amerikai Egyesült Államok, a Kínai Népköztársaság, Nagybritannia és Franciaország — kössön békeegyezményt. A békeegyezmény megkötésének elutasítását bármely kormány részéről az öt nagyhatalom közül úgy tekintjük, mint e kormány agresszív terveinek bizonyítékát.“

FÜGGELÉK

AZ EGYESÜLT NEMZETEK ALAPOKMÁNYA

Elfogadta az Egyesült Nemzetek Konferenciája
1945 június 26-án San Franciscóban

MI, AZ EGYESÜLT NEMZETEK NÉPEI,

elhatároztuk azt, hogy megmentjük a jövő nemzedéket a háború borzalmaitól, amelyek életünk folyamán kétszer zúdítottak kimondhatatlan szenvedést az emberiségre,

hogy újból hitet teszünk az alapvető emberi jogok, az emberi személyiség méltósága és értéke, a férfiak és nők, valamint a nagy és kis nemzetek egyenjogúsága mellett,

hogy megteremtjük azokat a feltételeket, amelyek mellett az igazságosság és a nemzetközi szerződésekből, valamint a nemzetközi jog egyéb forrásaiból eredő kötelezettségek iránti tisztelet fenntartható,

hogy elömozdítjuk a szociális haladást és nagyobb szabadság mellett az életnek magasabb színvonalra emelését,

ÉS HOGY EBBŐL A CÉLBÓL

türelmet gyakorolunk és egymással jó szomszédként békességben élünk együtt,

hogy egyesítjük erőinket a nemzetközi béke és biztonság fenntartására és

hogy alapelvekben való megegyezés, valamint el-

járási módszerek létesítése útján biztosítjuk azt, hogy fegyveres erő alkalmazására, hacsak közérdek nem kívánja, sor többé ne kerüljön,

hogy nemzetközi szervezetet alkalmazunk valamennyi nép gazdasági és szociális előrehaladásának elősegítésére,

MEGÁLLAPODUNK ABBAN, HOGY E CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSÁRA ERŐFESZÍTÉSEINKET EGYESÍTJÜK.

Ennekfolytán kormányaink, San Francisco városában összegyült képviselőik útján, akik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaikat bemutatták, megegyeztek az Egyesült Nemzeteknek ebben az Alapokmányában és ezáltal nemzetközi szervezetet létesítenek, amelynek Egyesült Nemzetek lesz a neve.

I. FEJEZET

CÉLOK ÉS ELVEK

1. cikk

Az Egyesült Nemzetek céljai a következők:

1. Fenntartani a nemzetközi békét és biztonságot és evégből hathatós együttes intézkedéseket tenni a békét fenyegető cselekmények megelőzésére és megszüntetésére s támadó cselekményeknek vagy a béke más módon történő megbontásának elnyomására, valamint békés eszközökkel, az igazságosság és a nemzetközi jog elveinek megfelelő módon kiegyenlíteni vagy rendezni olyan nemzetközi viszályokat és helyzeteket, amelyek a béke megbontására vezethetnek;

2. a nemzetek között a népeket megillető egyenjogúság és önrendelkezési jog elvének tiszteletbentartásán alapuló baráti kapcsolatokat fejleszteni és az általános béke megerősítésére alkalmas egyéb intézkedéseket foganatosítani;

3. gazdasági, szociális, kulturális vagy emberbaráti jellegü. nemzetközi feladatok megoldása útján, valamint az alapvető emberi jogok és szabadságok mindenki részére, fajra, nemre, nyelvre vagy vallásra való tekintet nélkül történő tiszteletbentartásának elömozdítása és támogatása terén nemzetközi együttmüködést létesíteni;

4. az egyes nemzetek által e közös célok elérése érdekében kifejtett tevékenységek összeegyeztetésének központjául szolgálni.

2. cikk

Az 1. cikkben felsorolt célok szolgálatában a Szervezet és tagjai a következő elveknek megfelelően járnak el:

1. A Szervezet valamennyi tag szuverén egyenlőségének elvén épül fel.

2. A tagok abból a célból, hogy a tagságból eredő jogokat és előnyöket mindannyiuk számára biztosítsák, kötelesek ebben az Alapokmányban vállalt kötelezettségeiket jóhiszemüen teljesíteni.

3. A tagok kötelesek nemzetközi viszályaikat békés eszközökkel és oly módon elrendezni, hogy a nemzetközi béke és biztonság, valamint az igazságosság veszélyeztetve ne legyen.

4. A tagoknak nemzetközi érintkezéseik során más állam területi épsége vagy politikai függetlensége ellen irányuló, vagy az Egyesült Nemzetek céljaival össze nem férő bármily más módon nyilvánuló erőszakkal való fenyegetéstől vagy erőszak alkalmazásától tartózkodniok kell.

5. A tagoknak az Egyesült Nemzetek részére ennek az Alapokmánynak megfelelően folytatott minden tevékenységéhez segítséget kell nyujtaniok és tartózkodniok kell attól, hogy segítséget nyujtsanak olyan állam részére, amely ellen az Egyesült Nemzetek meg-

előző vagy kényszerítő intézkedéseket foganatosítanak.

6. A Szervezet biztosítani fogja, hogy amennyiben a nemzetközi béke és biztonság fenntartása érdekében szükséges, azok az államok is, amelyek az Egyesült Nemzeteknek nem tagjai, ezeknek az elveknek megfelelően járjanak el.

7. Ennek az Alapokmánynak semmiféle rendelkezése sem jogosítja fel az Egyesült Nemzeteket arra, hogy olyan ügyekbe avatkozzanak, amelyek lényegileg valamely állam belső jogalkotásának körébe tartoznak és nem kívánja meg a tagoktól azt sem, hogy az ilyen ügyeket ennek az Alapokmánynak megfelelő rendezés alá bocsássák; ez az elv azonban a VII. fejezetben tárgyalt kényszerítő intézkedések alkalmazását nem gátolja.

II. FEJEZET

TAGSÁG

3. cikk

Az Egyesült Nemzetek eredeti tagjai azok az államok, amelyek az Egyesült Nemzeteknek a Nemzetközi Szervezetek tárgyában San Franciscóban tartott értekezletén való részvétel, vagy az Egyesült Nemzetek 1942 január elsején kelt nyilatkozatának előzetes aláírása után ezt az Alapokmányt aláírják és a 110. cikk rendelkezéseinek megfelelően megerősítik.

4. cikk

1. Az Egyesült Nemzetek tagja lehet minden más békeszerető állam, amely a jelen Alapokmányban foglalt kötelezettségeket vállalja és a Szervezet megítélése szerint e kötelezettségek teljesítésére képes és hajlandó.

2. Államokat az Egyesült Nemzetek tagjai közé a

Biztonsági Tanács javaslatára, a Közgyülés határozata útján veszik fel.

5. cikk

Az Egyesült Nemzeteknek azt a tagját, amely ellen a Biztonsági Tanács megelözö vagy kényszerítö intézkedéseket foganatosított, a Közgyülés a Biztonsági Tanács javaslatára tagsági jogainak és kiváltságainak gyakorlásától felfüggesztheti. E jogoknak és kiváltságoknak gyakorlását a Biztonsági Tanács állíthatja helyre.

6. cikk

Az Egyesült Nemzeteknek azt a tagját, amely a jelen Alapokmányban foglalt elveket következetesen megsérti, a Biztonsági Tanács javaslatára a Közgyülés a Szervezetböl kizárhatja.

III. FEJEZET

SZERVEK

7. cikk

1. Az Egyesült Nemzetek fószervei a következök: Közgyülés, Biztonsági Tanács, Gazdasági és Szociális Tanács, Gyámsági Tanács, Nemzetközi Bíróság és Titkárság.

2. Amennyiben szükségesnek mutatkozik, ennek az Alapokmánynak megfelelően segédszervek is létesíthetök.

8. cikk

Az Egyesült Nemzetek nem állíthat fel korlátozást arra nézve, hogy fö- és segédszervei munkájában a férfiak és a nök bármilyen minöségben ne egyenlö feltételek mellett vehessenek részt.

IV. FEJEZET

KÖZGYŰLÉS

Összetétel

9. cikk

1. A Közgyűlés az Egyesült Nemzetek összes tagjaiból áll.

2. A Közgyűlésen minden tagnak legfeljebb öt képviselője lehet.

Feladatok és hatáskör

10. cikk

A Közgyűlés minden olyan kérdést vagy ügyet megvitathat, amely ennek az Alapokmánynak a körébe tartozik, vagy ebben az Alapokmányban jelzett szervek hatáskörére és feladataira vonatkozik és ilyen kérdésekben vagy ügyekben a 12. cikkben foglalt eset kivételével, az Egyesült Nemzetek Tagjainak vagy a Biztonsági Tanácsnak, vagy mindkettőnek javaslatokat tehet.

11. cikk

1. A Közgyűlés megfontolás alá veheti a nemzetközi béke és biztonság fenntartására irányuló együttműködés általános elveit, ideértve a lefegyverzést és a fegyverkezés szabályozását irányító elveket és ilyen elvek tekintetében a tagállamoknak vagy a Biztonsági Tanácsnak vagy mind a kettőnek javaslatokat tehet.

2. A Közgyűlés minden olyan kérdést, amely a nemzetközi béke és biztonság fenntartására vonatkozik és amelyet az Egyesült Nemzetek valamelyik tagja vagy a Biztonsági Tanács, vagy a 35. cikk 2. pontja értelmében olyan állam terjeszt eléje, amely az Egyesült Nemzeteknek nem tagja, megvitathat és az ilyen kérdések tekintetében a 12. cikkben foglalt eset kivételé-

vel az érdekelt államnak vagy államoknak, vagy a Biztonsági Tanácsnak, vagy mind a kettőnek javaslatokat tehet. Minden olyan kérdést, amelyben cselekvésre van szükség, a Közgyülésnek a vita előtt vagy az után a Biztonsági Tanács elé kell terjesztenie.

3. A Közgyülés felhívhatja a Biztonsági Tanács figyelmét olyan helyzetekre, amelyek a nemzetközi béke és biztonság veszélyeztetésére vezethetnek.

4. A Közgyülésnek ebben a cikkben megállapított hatásköre a 10. cikkben meghatározott általános működési tért nem korlátozhatja.

12. cikk

1. Amíg a Biztonsági Tanács valamely viszály vagy helyzet tekintetében ez Alapokmány által ráruházott feladatokkal foglalkozik, a Közgyülés e viszály, vagy helyzet tekintetében csak abban az esetben tehet javaslatokat, ha a Biztonsági Tanács eziránt megkeresi.

2. A főtitkár a Biztonsági Tanács hozzájárulásával minden ülésszak során közli a Közgyüléssel azokat a nemzetközi béke és biztonság fenntartására vonatkozó ügyeket, amelyeket a Biztonsági Tanács tárgyal és ugyancsak értesíti a Közgyülést, vagy ha a Közgyülés nem üléseznek, az Egyesült Nemzetek tagjait nyomban azután, amint a Biztonsági Tanács az ilyen ügy tárgyalását megszüntette.

13. cikk

1. A Közgyülés tanulmányozást kezdeményezhet és javaslatokat tehet abból a célból, hogy

a) a nemzetközi együttmüködést politikai téren elömozdítsa és a nemzetközi jognak fokozatos fejlödését és annak kodifikálását támogassa;

b) a nemzetközi együttmüködést gazdasági, szociális, kulturális, nevelésügyi és egészségügyi téren elömozdítsa és az alapvető emberi jogoknak és sza-

badságoknak mindenki részére, fajra, nemre, nyelvre vagy vallásra való tekintet nélkül történő megvalósulását elősegítse.

2. A Közgyülésnek a fenti 1. *b)* pontban említett ügyekre vonatkozó további kötelezettségeit, feladatait és hatáskörét a IX. és X. fejezetek sorolják föl.

14. cikk

A Közgyülés a 12. cikk rendelkezéseinek érintetlenül hagyásával megfelelő intézkedéseket javasolhat minden olyan helyzet békés rendezése érdekében, bárhogyan keletkezett is az, amely — véleménye szerint — a nemzetek általános jólétének vagy a közöttük fennálló baráti kapcsolatoknak gyengítésére vezethet; ideértve azokat a helyzeteket is, amelyek abból származnak, hogy ennek az Alapokmánynak, az Egyesült Nemzetek céljait és elveit megállapító rendelkezéseit megsértették.

15. cikk

1. A Közgyülés a Biztonsági Tanácstól évenként, valamint külön alkalmakkor is jelentéseket kap, amelyeket megfontolás alá vesz. Ezek a jelentések azokról az intézkedésekről számolnak be, amelyeket a Biztonsági Tanács a nemzetközi béke és biztonság fenntartása érdekében elhatározott vagy foganatosított.

2. A Közgyülés az Egyesült Nemzetek más szerveitől is kap jelentéseket, amelyeket szintén fontolóra vesz.

16. cikk

A Közgyülés a nemzetközi gyámsági rendszerrel kapcsolatban teljesíti azokat a feladatokat, amelyeket a XII. és XIII. fejezetek ráruháznak, ideértve a hadászati jelentőségüvé nem nyilvánított körzetek gyámsága tekintetében létrejött megegyezések jóváhagyását is.

17. cikk

1. A Közgyülés vizsgálja meg és hagyja jóvá a Szervezet költségvetését.

2. A Szervezet költségeit a tagok a Közgyülés által megállapított arányban viselik.

3. A Közgyülés vizsgálja meg és hagyja jóvá az 57. cikkben említett különleges szervekkel kötött pénzügyi és költségvetési megállapodásokat és bírálja felül az ilyen különleges szervek igazgatásának költségvetését abból a célból, hogy az illető szervnek javaslatokat tehessen.

Szavazás

18. cikk

1. A Közgyülés minden tagjának egy szavazata van.

2. Fontos kérdésekben a Közgyülés határozatait a jelenlévő és szavazó tagok szavazatának kétharmad többségével hozza. Ilyen kérdések a nemzetközi béke és biztonság fenntartására irányuló javaslatok, a Biztonsági Tanács nem állandó tagjainak megválasztása, a Gazdasági és Szociális Tanács tagjainak megválasztása, a Gyámsági Tanács tagjainak a 86. cikk 1. *c)* pontja alapján történő megválasztása, új tagoknak az Egyesült Nemzetek Szervezetébe való felvétele, a tagságból folyó jogok és kiváltságok felfüggesztése, a tagok kizárása, a gyámsági rendszer működésére vonatkozó kérdések és költségvetési kérdések.

3. Egyéb kérdésekben, ideértve a kétharmad többséggel eldöntendő kérdések további csoportjainak meghatározását, a jelenlevő és szavazó tagok egyszerű többsége határoz.

19. cikk

Az Egyesült Nemzeteknek az a tagja, amely a Szervezetnek járó pénzügyi hozzájárulás fizetésével

hátralékban van, a Közgyülésen szavazati joggal nem bír, ha hátralékának összege eléri vagy meghaladja az előző két teljes évre esedékes hozzájárulás összegét. A Közgyülés mindazonáltal megengedheti az ilyen tagnak is a szavazásban való részvételt, ha meggyőződött arról, hogy a fizetés elmulasztása olyan körülménynek tulajdonítható, amely a tag akaratán kívül esik.

Eljárás

20. cikk

A Közgyülés évenkint rendszeres ülésszakot tart és ha a körülmények úgy kívánják, külön ülésszakra is összeül. A külön ülésszakot a főtitkár hívja össze, a Biztonsági Tanácsnak, vagy az Egyesült Nemzetek tagjai többségének kérelmére.

21. cikk

A Közgyülés eljárási szabályait maga állapítja meg és elnökét ülésszakonként választja.

22. cikk

A Közgyülés olyan kisegítő szerveket létesíthet, amilyeneket feladatainak elvégzésére szükségeseknek tart.

V FEJEZET

BIZTONSAGI TANACS

Összetétel

23. cikk

1. A Biztonsági Tanács az Egyesült Nemzetek tizenegy tagjából áll. A Kínai Köztársaság, Franciaország, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége, Nagybritannia és Észak-Irország Egyesült Ki-

rályság és az Amerikai Egyesült Államok a Biztonsági Tanács állandó tagjai, az Egyesült Nemzetek hat további tagját a Biztonsági Tanács nem állandó tagjává a Közgyülés választja meg, különös tekintettel elsősorban az Egyesült Nemzetek tagjainak a nemzetközi béke és biztonság fenntartása és a Szervezet egyéb céljai tekintetében nyujtott hozzájárulására, valamint a méltányos földrajzi megoszlásra is.

2. A Biztonsági Tanács nem állandó tagjait két évre választják. Mindazonáltal a nem állandó tagok első választása alkalmával hármat csak egy évre választanak meg. Kilépő tagot nem lehet nyomban újra megválasztani.

3. A Biztonsági Tanácsban a tagokat egy-egy személy képviseli.

Feladatok és hatáskör

24. cikk

1. Annak biztosítására, hogy az Egyesült Nemzetek haladéktalanul és hatásosan cselekedhessék, tagjai a nemzetközi béke és biztonság fenntartásáért a felelősséget elsősorban a Biztonsági Tanácsra ruházzák és hozzájárulnak ahhoz, hogy a Biztonsági Tanács, amidön e felelősség terhe alatt kötelességeit teljesíti, az ő nevükben járjon el.

2. Kötelességeinek teljesítése során a Biztonsági Tanácsnak az Egyesült Nemzetek céljaival és elveivel összhangban kell eljárnia. Azt a különleges hatáskört, amellyel a Biztonsági Tanácsot ezeknek a kötelességeknek teljesítésére felruházták, a VI., VII., VIII. és XII. fejezetek határozzák meg.

3. A Biztonsági Tanács megfontolás végett évenkint és szükség esetében külön is jelentést terjeszt a Közgyülés elé.

25. cikk

Az Egyesült Nemzetek tagjai megegyeznek abban, hogy a Biztonsági Tanács határozatait ennek az Alapokmánynak megfelelően elfogadják és végrehajtják.

26. cikk

Abból a célból, hogy a nemzetközi béke és biztonság megalapozása és fenntartása a világ emberi és gazdasági erőforrásainak a fegyverkezés céljára történő minél csekélyebb felhasználásával legyen elömozdítható, a Biztonsági Tanács köteles az Egyesült Nemzetek tagjai elé terjesztés végett a 47. cikkben említett Vezérkari Bizottság segítségével a fegyverkezés szabályozását szolgáló rendszer létesítésére tervezetet kidolgozni.

Szavazás

27. cikk

1. A Biztonsági Tanács minden tagjának egy szavazata van.

2. Eljárási kérdésekben a Biztonsági Tanács határozatait hét tagjának igenlő szavazatával hozza.

3. Minden más kérdésben, a Biztonsági Tanácsnak határozatait tagjainak az állandó tagok szavazatait magában foglaló hét igenlő szavazatával kell hoznia. A VI. fejezet és az 52. cikk 3. pontja értelmében hozott határozatoknál mindazonáltal a viszályban érdekelt félnek tartózkodnia kell a szavazástól.

Eljárás

28. cikk

1. A Biztonsági Tanácsot úgy kell megszervezni, hogy folyamatosan működhessék. Ebből a célból a Biztonsági Tanács minden tagjának a Szervezet székhelyén állandóan képviselve kell lennie.

2. A Biztonsági Tanács meghatározott időközönkint üléseket tart, amelyeken a tagok, ha úgy kívánják, kormányuk egy tagjával, vagy más, külön erre a célra kijelölt képviselővel képviseltethetik magukat.

3. A Biztonsági Tanács a Szervezet székhelyén kívül, minden más olyan helyen is ülésezhet, amely munkájának elvégzését legjobban megkönnyíti.

29. cikk

A Biztonsági Tanács olyan kisegítő szerveket létesíthet, amilyeneket feladatainak elvégzésére szükségesnek tart.

30. cikk

A Biztonsági Tanács eljárási szabályait, ideértve az elnök megválasztásának módját is, maga állapítja meg.

31. cikk

Az Egyesült Nemzetek minden olyan tagja, amely nem tagja a Biztonsági Tanácsnak, szavazati jogosultság nélkül mindannyiszor résztvehet a Biztonsági Tanács elé terjesztett bármely kérdés megvitatásában, amidön a Biztonsági Tanács úgy véli, hogy az ügy az illető tag érdekeit különösképpen érinti.

32. cikk

Az Egyesült Nemzetek minden olyan tagját, amely nem tagja a Biztonsági Tanácsnak, vagy minden olyan államot, amely nem tagja az Egyesült Nemzeteknek, ha a Biztonsági Tanács által tárgyalt viszályban érdekelt fél, meg kell hívni arra, hogy a viszályra vonatkozó tárgyaláson szavazati jogosultság nélkül résztvegyen. A Biztonsági Tanács megállapítja azokat a feltételeket, amelyeket helyeseknek tart olyan állam részvétele végett, amely nem tagja az Egyesült Nemzeteknek.

VI. FEJEZET

VISZÁLYOK BÉKÉS RENDEZÉSE

33. cikk

1. Minden olyan viszály esetében, amelynek elhúzódása a nemzetközi béke és biztonság fenntartásának veszélyeztetésére vezethet, a felek mindenekelőtt közvetlen tárgyalás, kivizsgálás, közvetítés, békéltetés, választott bírósági vagy bírói döntés, regionális szervek vagy megállapodások igénybevétele vagy általuk választott egyéb békés eszköz útján tartoznak megoldást keresni.

2. A Biztonsági Tanács, ha szükségesnek tartja, felhívja a feleket arra, hogy a köztük fennálló viszályt ilyen eszközökkel rendezzék.

34. cikk

A Biztonsági Tanács minden viszályt, vagy minden olyan helyzetet, amely a nemzetek között súrlódást okozhat vagy viszályt vonhat maga után, megvizsgálhat annak megállapítása végett, vajjon a viszály elhúzódása, vagy a helyzet fennmaradása a nemzetközi béke és biztonság fenntartásának veszélyeztetésére nem vezethet-e.

35. cikk

1. Az Egyesült Nemzetek bármely tagja felhívhatja a Biztonsági Tanács vagy a Közgyülés figyelmét minden, a 34. cikkben meghatározott természetü viszályra vagy helyzetre.

2. Az az állam, amely nem tagja az Egyesült Nemzeteknek, felhívhatja a Biztonsági Tanács vagy a Közgyülés figyelmét minden olyan viszályra, amelyben maga is érdekelt fél, amennyiben a viszályt illetően, ennek az Alapokmánynak békés megoldásokra vonat-

kozó kötelezettségeket tárgyaló rendelkezéseit magára nézve előre kötelezőeknek fogadja el.

3. A Közgyűlés ennek a cikknek alapján eléje terjesztett ügyekben a 11. és 12. cikkek rendelkezéseinek megfelelően jár el.

36. cikk

1. A Biztonsági Tanács a 33. cikkben meghatározott természetű viszály, vagy hasonló természetű helyzet bármely szakában megfelelő eljárási vagy elintézési módokat javasolhat.

2. A Biztonsági Tanácsnak a viszály rendezésére vonatkozó minden olyan eljárást, amelyben a felek már megállapodtak, megfontolás alá kell vennie.

3. Amidőn a Biztonsági Tanács e cikk értelmében javaslatokat tesz, megfontolás alá kell vennie azt is, hogy jogi vitáikat a feleknek a Nemzetközi Bíróság szabályzatának megfelelően, általában e Bíróság elé kell vinniök.

37. cikk

1. Amennyiben a felek a 33. cikkben meghatározott természetű viszályt az ott felsorolt eszközök igénybevételével rendezni nem tudnák, úgy azt a Biztonsági Tanács elé kell vinniök.

2. Ha a Biztonsági Tanács úgy találja, hogy a viszály elhúzódása valóban a nemzetközi béke és biztonság fenntartásának veszélyeztetésére vezethet, határoz abban a tekintetben, hogy a 36. cikk értelmében jár-e el, vagy pedig általa megfelelőnek ítélt rendezési módozatokat javasol-e.

38. cikk

A Biztonsági Tanács a 33—37. cikkekben foglalt rendelkezések sérelme nélkül bármilyen viszály esetében az abban érdekelt valamennyi fél kérelmére a feleknek a viszály rendezése iránt javaslatokat tehet.

VII. FEJEZET

ELJÁRÁS A BÉKE VESZÉLYEZTETÉSE, A BÉKE MEGSZEGÉSE ÉS TÁMADÓ CSELEKEDETEK ESETÉBEN

39. cikk

A Biztonsági Tanács megállapítja a béke bárminő veszélyeztetésének, vagy megszegésének, vagy bárminő támadó cselekménynek fennforgását és vagy megfelelő javaslatokat tesz, vagy határoz afelett, hogy milyen intézkedéseket kell a nemzetközi béke és biztonság fenntartása vagy helyreállítása érdekében a 41. és 42. cikkek alapján foganatosítani.

40. cikk

A helyzet elmérgesedésének megakadályozása végett a Biztonsági Tanács, mielőtt a 39. cikk értelmében javaslatokat tenne, vagy az abban említett intézkedések felől határozna, felhívhatja az érdekelt feleket, hogy alkalmazkodjanak azokhoz az ideiglenes intézkedésekhez, amelyeket szükségeseknek vagy kívánatosaknak vél. Az ilyen ideiglenes intézkedések az érdekelt felek jogait, igényeit vagy helyzetét nem befolyásolhatják. A Biztonsági Tanács az ilyen ideiglenes intézkedésekhez való alkalmazkodás elmulasztását megfelelően számontartja.

41. cikk

A Biztonsági Tanács határozza meg, hogy milyen fegyveres erők felhasználásával nem járó eszközöket kíván igénybevenni abból a célból, hogy határozatainak érvényt szerezzen, és felhívhatja az Egyesült Nemzetek tagjait arra, hogy ily eszközöket alkalmazzanak. Ezek az eszközök a gazdasági kapcsolatok, a vasúti, tengeri, légi, postai, távírói, rádió és egyéb forgalom tel-

jes vagy részleges felfüggesztését, valamint a diplomáciai kapcsolatok megszakítását foglalhatják magukban.

42. cikk

Ha a Biztonsági Tanács úgy találja, hogy a 41. cikkben említett intézkedések elégtelenek, vagy elégteleneknek bizonyultak, úgy a légi, tengeri és szárazföldi fegyveres erők igénybevétele útján foganatosíthat olyan intézkedéseket, amelyek a nemzetközi béke és biztonság fenntartásához vagy helyreállításához szükségeseknek látszanak. Ezek az intézkedések az Egyesült Nemzetek tagjainak légi, tengeri és szárazföldi hadereje által foganatosított tüntető felvonulásból, blokádból vagy egyéb műveletekből is állhatnak.

43. cikk

1. Abból a célból, hogy a nemzetközi béke és biztonság fenntartásához hozzájáruljon, az Egyesült Nemzetek valamennyi tagja kötelezi magát arra, hogy a Biztonsági Tanácsnak felhívására és a kötendő külön megegyezésnek vagy megegyezéseknek megfelelően, a nemzetközi béke és biztonság fenntartásához szükséges fegyveres erőt rendelkezésére bocsátja és neki segítséget és könnyítéseket nyujt, ideértve a szabad átvonulás jogát is.

2. A kötendő megegyezés vagy megegyezések határozzák majd meg a fegyveres erők számát és nemét, készenlétük fokát és elhelyezésüket, valamint a nyujtandó könnyítések és segítség természetét.

3. A megegyezést vagy megegyezéseket a Biztonsági Tanács kezdeményezésére minél előbb le kell tárgyalni. A megegyezéseket a Biztonsági Tanács és a tagok, vagy a Biztonsági Tanács és a tagok csoportjai kötik és az aláíró államok alkotmányos eljárásuknak megfelelően fogják azokat megerősíteni.

44. cikk

Ha a Biztonsági Tanács fegyveres erő alkalmazását határozta el, mielőtt a 43. cikkben vállalt kötelezettség teljesítésképpen fegyveres erő rendelkezésre bocsátására szólítana fel olyan tagot, amely nincs képviselve a Biztonsági Tanácsban, a Tanács köteles az illető tagot felhívni arra, hogy — amennyiben kívánja — vegyen részt azokban a döntésekben, amelyeket a Tanács az illető tag fegyveres erőinek felhasználására vonatkozóan hoz.

45. cikk

Abból a célból, hogy az Egyesült Nemzetek sürgös katonai intézkedések megtételére képesek legyenek, a tagoknak nemzeti légierejük bizonyos egységeit közös nemzetközi kényszerítő eljárásra azonnal felhasználható állapotban kell tartaniok. Ezeknek az egységeknek erejét és készenlétük fokát, valamint a közös felhasználásukra vonatkozó terveket a 43. cikkben említett külön megegyezés vagy megegyezések által megszabott keretek között a Vezérkari Bizottság segítségével a Biztonsági Tanács fogja megállapítani.

46. cikk

A fegyveres erő felhasználására vonatkozó terveket a Vezérkari Bizottság segítségével a Biztonsági Tanács készíti el.

47. cikk

1. Vezérkari Bizottságot kell alakítani abból a célból, hogy tanáccsal lássa el és támogassa a Biztonsági Tanácsot minden olyan kérdésben, amely a Biztonsági Tanácsnak a nemzetközi béke és biztonság fenntartására, a rendelkezésére bocsátott fegyveres erők felhasználására és vezényletére, a fegyverkezések szabá-

lyozására és az esetleges leszerelésre vonatkozó katonai szükségleteivel kapcsolatos.

2. A Vezérkari Bizottság a Biztonsági Tanács állandó tagjainak vezérkari főnökeiből vagy azok képviselőiből áll. A Bizottság az Egyesült Nemzetek bármelyik olyan tagját, amely a Bizottságban állandóan képviselve nincs, együttműködésre hívja meg, amidőn feladatainak hathatós ellátása az ilyen tagnak a Bizottság munkájában való részvételét megkívánja.

3. A Biztonsági Tanács rendelkezésére bocsátott minden fegyveres erő hadászati felhasználásáért a Biztonsági Tanács felügyelete alatt a Vezérkari Bizottság felelős. Az ilyen erők vezényletére vonatkozó kérdésekről később történik döntés.

4. A Biztonsági Tanács felhatalmazásával és a megfelelő regionális szervek meghallgatása után a Vezérkari Bizottság regionális albizottságokat létesíthet.

48. cikk

1. A Biztonsági Tanács állapítja meg, hogy a nemzetközi béke és biztonság fenntartására irányuló határozatainak végrehajtásához szükséges eljárásban az Egyesült Nemzetek valamennyi tagjának vagy azok közül csupán bizonyos tagoknak kell-e résztvenniök.

2. Az ilyen határozatokat az Egyesült Nemzetek tagjai vagy közvetlenül hajtják végre, vagy pedig az olyan nemzetközi szervezetekben kifejtett tevékenységük útján, amelyeknek tagjai.

49. cikk

A Biztonsági Tanács által elhatározott intézkedések végrehajtása során az Egyesült Nemzetek tagjai kötelesek egymásnak kölcsönösen segítséget nyujtani.

50. cikk

Ha a Biztonsági Tanács valamely állam ellen megelőző vagy kényszerítő intézkedéseket foganatosít, min-

den más olyan államnak, akár tagja az Egyesült Nemzeteknek, akár nem, amelynek az említett intézkedések végrehajtása következtében különös gazdasági nehézségekkel kell megküzdenie, jogában áll e nehézségek megoldása végett a Biztonsági Tanács útmutatását kérnie.

51. cikk

Az Egyesült Nemzetek valamelyik tagja ellen irányuló fegyveres támadás esetében az egyéni vagy másokkal közös önvédelem természetes jogát ennek az Alapokmánynak semmiféle rendelkezése sem gyengíti mindaddig, amíg a Biztonsági Tanács a nemzetközi béke és biztonság fenntartására szükséges intézkedéseket meg nem tette. A tagok az önvédelem e jogának gyakorlása során tett intézkedéseikről a Biztonsági Tanácsnak azonnal jelentést tartoznak tenni és ezek az intézkedéseik semmikép sem érintik a Biztonsági Tanácsnak a jelen Alapokmány értelmében fennálló hatáskörét és kötelességét abban a tekintetben, hogy a nemzetközi béke és biztonság fenntartása vagy helyreállítása végett az általa szükségesnek tartott intézkedéseket bármikor megtegye.

VIII. FEJEZET

REGIONÁLIS MEGÁLLAPODÁSOK

52. cikk

1. Ennek az Alapokmánynak semilyen rendelkezése sem zárja ki olyan regionális megállapodások vagy szervezetek fennállását, amelyek a nemzetközi béke és biztonság fenntartásának regionális jellegű tevékenységre alkalmas vonatkozásaival foglalkoznak, feltéve, hogy az ilyen megállapodások vagy szervezetek, valamint tevékenységük, az Egyesült Nemzetek céljaival és elveivel összhangban állanak.

2. Az Egyesült Nemzeteknek azok a tagjai, ame-

lyek ilyen megállapodásokat kötnek vagy ilyen szervezeteket létesítenek, minden igyekezetükkel azon lesznek, hogy a helyi jellegü viszályokat ilyen regionális megállapodások vagy regionális szervezetek útján békés úton rendezzék, mielött még azokat a Biztonsági Tanács elé terjesztenék.

3. A Biztonsági Tanács a helyi jellegü viszályoknak akár az érdekelt államok kezdeményezése, akár pedig a Biztonsági Tanács útmutatása alapján regionális megállapodások vagy regionális szervezetek útján történö békés rendezésére irányuló gyakorlat kialakulását támogatni fogja.

4. Ez a cikk semmiképpen sem akadályozza a 34. és 35. cikkek alkalmazását.

53. cikk

1. A Biztonsági Tanács az ilyen regionális megállapodásokat vagy szervezeteket az általa irányított kényszerítö eljárás során megfelelö esetben fel fogja használni. Regionális megállapodás vagy regionális szervezetek útján történö kényszerítö eljárás mindazonáltal csakis a Biztonsági Tanács engedélyével foganatosítható, kivéve azokat az intézkedéseket, amelyeket ennek a cikknek 2. pontjában meghatározott ellenséges állam ellen a 107. cikk értelmében vagy a támadó szellemnek ilyen államok részéröl történö felújítása ellen irányuló regionális megállapodásoknak megfelelöen tesznek, mindaddig, amíg az érdekelt kormányok kérelmére a Szervezetre lesz hárítható az a kötelesség, hogy az ilyen állam újabb támadását megakadályozza.

2. E cikk 1. pontjában használt „ellenséges állam" kifejezés minden olyan államra vonatkozik, amely ennek az Alapokmánynak valamelyik aláírójával a második világháború alatt ellenséges viszonyban állott.

54. cikk

A Biztonsági Tanácsot minden olyan tevékenységről állandóan és kimerítően tájékoztatni kell, amelyet a nemzetközi béke és biztonság fenntartása céljából regionális megállapodások vagy regionális szervezetek útján indítottak meg vagy terveznek.

IX. FEJEZET

NEMZETKÖZI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉS

55. cikk

Abból a célból, hogy létrejöhessenek az állandóságnak és jólétnek azok a feltételei, amelyek a nemzetek között a népeket megillető egyenjogúság és önrendelkezési jog elvének tiszteletbentartásán alapuló békés és baráti kapcsolatokhoz szükségesek, az Egyesült Nemzetek elő fogják mozdítani:

a) az életszínvonal emelését, a teljes munkalehetőséget, valamint a gazdasági és szociális haladás és fejlődés feltételeit;

b) a nemzetközi gazdasági, szociális, egészségügyi és rokon feladatok megoldását és a nemzetközi kulturális és nevelésügyi együttműködést;

c) fajra, nemre, nyelvre vagy vallásra való tekintet nélkül az alapvető emberi és szabadságjogok általában együttesen és külön együttműködik.

56. cikk

Valamennyi tag kötelezi magát arra, hogy a Szervezettel az 55. cikkben felsorolt célok elérése érdekében együttesen és külön együttműködik.

57. cikk

1. Azokat a különböző különleges szerveket, amelyek kormányok közötti megegyezés útján jöttek létre,

és alapító okmányaik értelmében gazdasági, szociális, kulturális, nevelésügyi és egészségügyi téren, valamint rokon területeken jelentős nemzetközi feladatokat látnak el, a 63. cikk rendelkezéseinek megfelelően az Egyesült Nemzetekkel kapcsolatba kell hozni.

2. Azokat a szerveket, amelyek ily módon kapcsolatba kerülnek az Egyesült Nemzetekkel, ezentúl „különleges szervek"-nek nevezzük.

58. cikk

A Szervezet a különleges szervek szempontjainak és működésének összhangbahozatala iránt javaslatokat fog tenni.

59. cikk

A Szervezet, megfelelő esetben, az 55. cikkben felsorolt célok elérése érdekében megkívánt újabb különleges szervek létesítése iránt az érdekelt államok között tárgyalásokat kezdeményez.

60. cikk

A Szervezetnek ebben a fejezetben meghatározott tevékenységével kapcsolatos intézkedések tekintetében a felelősség a Közgyülésre és ennek irányításával a Gazdasági és Szociális Tanácsra hárul, amelyet erre a célra a X. fejezetben meghatározott hatáskör illet meg.

X. FEJEZET

GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS TANÁCS

Összetétel

61. cikk

1. A Gazdasági és Szociális Tanács az Egyesült Nemzeteknek a Közgyülés által megválasztott tizennyolc tagjából áll.

2. Eltekintve a 3. pontban foglaltaktól, a Gazdasági és Szociális Tanács tagjai közül évenkint hat kerül megválasztásra három évi időtartamra. A kilépő tagokat nyomban újból meg lehet választani.

3. Az első választás alkalmával a Gazdasági és Szociális Tanács tizennyolc tagját kell megválasztani; az így megválasztott tagok közül hatnak működési ideje a Közgyülés által hozandó rendelkezéseknek megfelelően egy év után, hat további tagé pedig két év után végetér.

4. A Gazdasági és Szociális Tanácsban a tagokat egy-egy személy képviseli.

Feladatok és hatáskör

62. cikk

1. A Gazdasági és Szociális Tanács a nemzetközi gazdasági, szociális, kulturális, nevelésügyi és egészségügyi, valamint ezekkel rokon ügyekben tanulmányokat végezhet és jelentéseket tehet vagy ilyeneket kezdeményezhet, továbbá a Közgyülésnek, az Egyesült Nemzetek tagjainak és az illetékes különleges szerveknek, minden ilyen üggyel kapcsolatban javaslatokat tehet.

2. Javaslatokat tehet az alapvető emberi jogok és szabadságok megbecsülésének és megtartásának mindenki érdekében való elömozdítása iránt.

3. A hatáskörébe tartozó ügyekben a Közgyülés elé terjesztés végett egyezmény-tervezeteket készíthet.

4. A hatáskörébe tartozó ügyekben az Egyesült Nemzetek által előírt szabályok szem előtt tartásával nemzetközi értekezleteket hívhat egybe.

63. cikk

1. A Gazdasági és Szociális Tanács megegyezéseket létesíthet az 57. cikkben említett szervekkel, meghatározva azokat a módozatokat, amelyek mellett az

illető szerv az Egyesült Nemzetekkel kapcsolatba lép. Az ilyen megegyezésekhez a Közgyülés hozzájárulása szükséges.

2. A különleges szervek munkásságát a szervekkel folytatott tanácskozások és a nekik tett javaslatok, valamint a Közgyülésnek és az Egyesült Nemzetek tagjainak tett javaslatok révén összhangba hozhatja.

64. cikk

1. A Gazdasági és Szociális Tanács megfelelő lépéseket tehet abból a célból, hogy a különleges szervektől rendszeres jelentéseket kapjon. Megállapodásokat létesíthet az Egyesült Nemzetek tagjaival és a különleges szervekkel a tekintetben, hogy saját javaslatainak, valamint a hatáskörébe tartozó ügyekben a Közgyülés által tett javaslatoknak végrehajtása iránt folyamatba tett lépésekről jelentéseket kapjon.

2. Az ilyen jelentésekhez fűzött észrevételeit a Közgyüléssel közölheti.

65. cikk

A Gazdasági és Szociális Tanács a Biztonsági Tanácsnak tájékoztatással szolgálhat és a Biztonsági Tanácsot, annak kérelmére, támogatásban részesíti.

66. cikk

1. A Gazdasági és Szociális Tanács megteszi azokat az intézkedéseket, amelyek a Közgyülés javaslatainak végrehajtásával kapcsolatban hatáskörébe tartoznak.

2. Az Egyesült Nemzetek tagjainak, valamint a különleges szerveknek, kérésükre, a Közgyülés hozzájárulásával szolgálatokat tehet.

3. Azokat a további feladatokat is ellátja, amelyeket ez az Alapokmány másutt sorol fel, vagy amelyekkel a Közgyülés megbízhatja.

Szavazás

67. cikk

1. A Gazdasági és Szociális Tanács minden tagjának egy szavazata van.

2. A Gazdasági és Szociális Tanács határozatait a jelenlévő és szavazó tagok szavazatának többségével hozza.

Eljárás

68. cikk

A Gazdasági és Szociális Tanács, gazdasági és szociális téren működő, valamint az emberi jogok előmozdítását célzó bizottságokat létesít és egyéb olyan bizottságokat is létesíthet, amelyek feladatainak elvégzéséhez szükségesek.

69. cikk

A Gazdasági és Szociális Tanácsnak az Egyesült Nemzetek bármely tagját fel kell szólítania arra, hogy olyan ügy tárgyalásán, amely az illető tag részére különös fontosságú, szavazati jogosultság nélkül résztvegyen.

70. cikk

A Gazdasági és Szociális Tanács intézkedéseket tehet abból a célból, hogy tanácskozásain és az általa szervezett bizottságok tanácskozásain a különleges szervek képviselői szavazati jogosultság nélkül résztvehessenek és hogy saját képviselői a különleges szervek tanácskozásain résztvehessenek.

71. cikk

A Gazdasági és Szociális Tanács megfelelő intézkedéseket tehet abból a célból, hogy olyan nem kormányzati szervekkel, amelyek a hatáskörébe tartozó

ügyekkel foglalkoznak, érintkezésbe lépjen. Ilyen intézkedést a nemzetközi szervek tekintetében és ahol helyénvaló, az Egyesült Nemzetek érdekelt tagjával való előzetes tanácskozás után a nemzeti szervek tekintetében is tehet.

72. cikk

1. A Gazdasági és Szociális Tanács maga állapítja meg eljárási szabályait, ideértve az elnök megválasztásának módját is.

2. A Gazdasági és Szociális Tanács eljárási szabályainak megfelelően, a szükséghez képest ülésezik; e szabályoknak rendelkezéseket kell tartalmazniok az ülésnek a többség kívánságára történő összehívására nézve is.

XI. FEJEZET

NYILATKOZAT AZ ÖNKORMÁNYZATTAL NEM BÍRÓ TERÜLETEKRE VONATKOZÓAN

73. cikk

Az Egyesült Nemzeteknek azok a tagjai, amelyek olyan területek igazgatásáért vállalták el, vagy készek elvállalni a felelősséget, amely területek népei az önkormányzat teljes mértékét még nem érték el, alapelvként ismerik el, hogy e területek lakosságának érdekei elsőbbséget élveznek és magasztos megbizatásnak tekintik azt a kötelességüket, hogy a nemzetközi békének és biztonságnak az Alapokmánnyal létesített rendjén belül e területek lakosságának jólétét tőlük telhetőleg előmozdítsák és hogy ebből a célból

a) biztosítsák az érdekelt népek műveltségének köteles tiszteletbentartásával azok politikai, gazdasági, szociális és nevelésügyi előrehaladását, az igaz-

ságos bánásmódot velük szemben és védelmüket a visszaélések ellen;

b) az egyes területek és népeik különleges viszonyainak és előrehaladottságuk különböző fokának megfelelően kifejlesszék az önkormányzatot, kellő figyelemre méltassák a szóbanlévő népek politikai törekvéseit és támogassák őket szabad politikai intézményeik fokozatos kifejlesztésében;

c) elősegítsék a nemzetközi békét és biztonságot;

d) előmozdítsák a fejlődést segítő építő intézkedéseket, támogassák a kutatómunkát és együttműködjenek egymással, s amikor helyénvalónak látszik, a különleges nemzetközi testületekkel abból a célból, hogy a jelen cikkben felsorolt szociális, gazdasági és tudományos célok a gyakorlatban is megvalósulást nyerjenek, és

e) a főtitkárnak, tájékoztatás céljából, a biztonság és az alkotmányjogi meggondolások által esetleg megkívánt határokon belül, rendszeresen statisztikai és más technikai természetű tájékoztatásokat nyujtsanak azoknak a területeknek gazdasági, szociális és nevelésügyi helyzetére vonatkozóan, amelyekért külön-külön felelősek, kivéve azokat a területeket, amelyekre a XII. és XIII. fejezetek rendelkezései vonatkoznak.

74. cikk

Az Egyesült Nemzetek tagjai egyetértenek abban is, hogy politikájukat, a jelen fejezetben említett területekkel kapcsolatban épp úgy, mint anyaországuk területével kapcsolatban is, a jószomszédság általános irányelvére kell alapítaniok és ennekfolytán szociális, gazdasági és kereskedelemi téren a föld többi részének érdekeit és jólétét kellő figyelemre méltatják.

XII. FEJEZET

NEMZETKÖZI GYAMSAGI RENDSZER

75. cikk

Az Egyesült Nemzetek fennhatóságuk alatt nemzetközi gyámsági rendszert létesítenek azoknak a területeknek igazgatására és felügyeletére, amelyeket későbbi külön megegyezések odautasítanak. Ezekre a területekre a következőkben mint gyámság alatt álló területekre történik hivatkozás.

76. cikk

A gyámsági rendszer alapvető céljai az Egyesült Nemzeteknek a jelen Alapokmány 1. cikkében megállapított célkitűzései értelmében a következők:

a) elősegíteni a nemzetközi békét és biztonságot;

b) előmozdítani a gyámság alatt álló területek lakosságának politikai, gazdasági, szociális és nevelésügyi fejlődését és fokozatos haladását az önkormányzat vagy a függetlenség felé, ahogyan az az egyes területek és népeik különleges viszonyainak és az érdekelt népesség szabadon nyilvánított akaratának megfelel és ahogyan azt a gyámságra vonatkozó megegyezések rendelkezései megszabják;

c) támogatni az alapvető emberi jogoknak és szabadságnak mindenki részére, fajra, nemre, nyelvre vagy vallásra való tekintet nélkül történő tiszteletbentartását és előmozdítani annak felismerését, hogy a világ népei egymásra vannak utalva és

d) egyenlő elbánást biztosítani szociális, gazdasági és kereskedelmi téren az Egyesült Nemzetek minden tagjának és azok polgárainak, valamint egyenlő elbánást biztosítani az utóbbiaknak az igazságszolgáltatás terén is, anélkül azonban, hogy ez-

által a fentiekben ismertetett célkitűzéseket hátrányosan befolyásolnák vagy a 80. cikk rendelkezéseit figyelmen kívül hagynák.

77. cikk

1. A gyámsági rendszer az alábbi csoportok valamelyikéhez tartozó azokra a területekre nyer alkalmazást, amelyeket gyámságra vonatkozó megegyezéssel alája helyeznek:

a) a jelenleg mandátum alatt álló területek;

b) a második világháború eredményeként ellenséges államoktól elcsatolt területek;

c) a kormányzásukért felelős államok által önként a rendszer alá helyezett területek.

2. Későbbi megegyezések feladata lesz annak megállapítása, hogy a felsorolt csoportokba tartozó területek közül melyek kerülnek a gyámsági rendszer alá és milyen feltételek mellett.

78. cikk

A gyámsági rendszer olyan területekre, amelyek az Egyesült Nemzetek tagjaivá lettek, nem alkalmazható, miután az Egyesült Nemzetek tagjai között a kapcsolat a szuverén egyenlőség elvének tiszteletén épül fel.

79. cikk

A gyámsági rendszer alá helyezett egyes területek gyámságára vonatkozó szabályokat, ideértve azok megváltoztatását vagy módosítását is, a közvetlenül érdekelt államok állapítják meg, ideértve a mandátumot gyakorló hatalmat is, ha az Egyesült Nemzetek egyik tagjának mandátuma alatt álló területről van szó; a szabályok jóváhagyása a 83. és 85. cikkek rendelkezései szerint történik.

80. cikk

1. Eltekintve azoknak a gyámságra vonatkozó külön megegyezéseknek esetleges rendelkezéseitől, amelyeket a 77., 79. és 81. cikkek értelmében kötöttek és amelyek egyes területeket a gyámsági rendszer alá rendelnek és mindaddig, amíg az ilyen megegyezések létre nem jönnek, ennek a fejezetnek semmiféle rendelkezését sem lehet úgy magyarázni, hogy akár közvetlenül, akár közvetve, valamilyen módon megváltoztassa valamely állam vagy valamely nép valamilyen jogát, vagy valamely olyan érvényes nemzetközi okmány rendelkezéseit, amelyben az Egyesült Nemzetek tagjai részesek lehetnek.

2. E cikk 1. pontját nem szabad úgy magyarázni, mintha okot adhatna olyan megegyezések letárgyalásának és megkötésének elhalasztására vagy felfüggesztésére, amelyek mandátum alatt álló vagy más területeknek a 77. cikk rendelkezései értelmében a gyámsági rendszer alá történő helyezését célozzák.

81. cikk

A gyámságra vonatkozó megegyezésnek minden esetben tartalmaznia kell azokat a módozatokat, amelyeknek alapján a gyámság alatt álló területet igazgatni fogják és meg kell jelölnie azt a hatóságot, amely az ilyen terület igazgatását gyakorolni fogja. Ez a következőkben igazgató hatóságnak nevezett hatóság egy vagy több állam vagy maga a Szervezet is lehet.

82. cikk

A gyámságra vonatkozó minden megegyezésben hadászati jelentőségű körzetet vagy körzeteket lehet kijelölni, amelyek a 43. cikk értelmében kötött megegyezés vagy megegyezések sérelme nélkül,

részben vagy teljesen magukban foglalhatják azt a területet, amelyre a megegyezés vonatkozik.

83. cikk

1. Az Egyesült Nemzeteknek a hadászati jelentőségű körzetekre vonatkozó minden tevékenységét, ideértve a gyámságra vonatkozó megegyezések rendelkezéseinek és azok megváltoztatásának vagy módosításának jóváhagyását is, a Biztonsági Tanács gyakorolja.

2. A 76. cikkben tárgyalt alapvető célkitűzéseket a hadászati jelentőségű körzetek lakossága tekintetében is alkalmazni kell.

3. A Biztonsági Tanács a gyámságra vonatkozó megegyezések rendelkezéseinek megfelelően és biztonsági szempontok veszélyeztetése nélkül igénybeveheti a Gyámsági Tanács támogatását abból a célból, hogy az Egyesült Nemzetek gyámsági rendszerével kapcsolatos oly ténykedéseket elvégezze, amelyek a hadászati jelentőségű körzetek politikai, gazdasági, szociális és nevelésügyi feladataira vonatkoznak.

84. cikk

Az igazgató hatóság feladata annak biztosítása, hogy a gyámság alatt álló terület a nemzetközi béke és biztonság fenntartásában a részét kivegye. Az igazgató hatóság ebből a célból a Biztonsági Tanáccsal szemben e tekintetben vállalt kötelezettségei teljesítése során, valamint helyi védelemre és a gyámság alatt álló területen a törvény és rend fenntartására a szóbanforgó terület részéről önkéntes erőket, segítséget és támogatást vehet igénybe.

85. cikk

1. Az Egyesült Nemzeteknek a hadászati jelentőségűnek nem nyilvánított körzetek gyámsága tár-

gyában kötött megegyezésekre vonatkozó minden tevékenységét, ideértve a gyámsági megegyezések rendelkezéseinek és azok megváltoztatásának vagy módosításának jóváhagyását is, a Közgyűlés gyakorolja.

2. A Gyámsági Tanács, amely a Közgyűlés fennhatósága alatt működik, a Közgyűlést ilyirányú teendőinek ellátásánál támogatja.

XIII FEJEZET

GYÁMSÁGI TANÁCS

Összetétel

86. cikk

1. A Gyámsági Tanács az Egyesült Nemzetek következő tagjaiból áll:

a) azok a tagok, amelyek gyámság alatt álló területeket igazgatnak,

b) a 23. cikkben névszerint megnevezett tagok közül azok, amelyek nem kormányoznak gyámság alatt álló területeket,

c) annyi más, a Közgyűlés által hároméves időtartamra megválasztott tag, amennyi ahhoz szükséges, hogy a Gyámsági Tanács összes taglétszáma egyenlően oszoljék meg az Egyesült Nemzetek olyan tagjai között, amelyek gyámság alatt álló területeket igazgatnak és amelyek ilyeneket nem igazgatnak.

2. A Gyámsági Tanács tagjainak a Tanácsban való képviseltetésük céljából különleges szakismeretekkel bíró személyt kell kijelölniök.

Feladatok és hatáskör

87. cikk

A Közgyűlés és annak fennhatósága alatt a Gyámsági Tanács feladataik gyakorlása során:

a) megfontolás alá vehetik az igazgató hatóság által benyujtott jelentéseket,

b) panaszbeadványokat fogadhatnak el és azokat az igazgató hatóság meghallgatásával megvizsgálhatják,

c) intézkedhetnek a gyámság alatt álló területeknek időszakos és az igazgató hatósággal egyetértésben megállapított időpontban történő meglátogatása felől,

d) a gyámságra vonatkozó megegyezések rendelkezéseinek megfelelően elláthatják a felsorolt és egyéb teendőket.

*88. cikk**

A Gyámsági Tanács minden gyámság alatt álló terület lakóinak politikai, gazdasági, szociális és nevelésügyi téren tett előrehaladásáról kérdőívet szerkeszt és a Közgyűlés hatáskörébe tartozó minden gyámság alatt álló terület igazgató hatósága a kérdőív alapján évenkint jelentést küld a Közgyűlésnek.

89. cikk

Szavazás

1. A Gyámsági Tanács minden tagjának egy szavazata van.

2. A Gyámsági Tanács határozatait a jelenlévő és szavazó tagok szavazatának többségével hozza.

---

* Az angol szövegben a 88. cikk fenti bekezdése 1. jelzéssel van ellátva s azután 2. jelzéssel zárójelben a következő bekezdés olvasható:

(2. A Közgyűlés, ha szükségesnek tartja, mindezeket a feladatokat és hatáskört maga láthatja el.)

Eljárás

90. cikk

1. A Gyámsági Tanács maga állapítja meg eljárási szabályait, ideértve az elnök megválasztásának módját is.

2. A Gyámsági Tanács eljárási szabályainak megfelelően, a szükséghez képest ülésezik, a szabályoknak rendelkezéseket kell tartalmazniok az ülésnek a többség kívánságára történő összehívására nézve is.

91. cikk

A Gyámsági Tanácsnak, ha alkalmasnak látszik, igénybe kell vennie a Gazdasági és Szociális Tanács, valamint a különleges szervek segítségét olyan ügyekben, amelyekben azok érdekelve vannak.

XIV. FEJEZET

NEMZETKÖZI BÍRÓSÁG

92. cikk

A Nemzetközi Bíróság az Egyesült Nemzetek legfőbb bírói szerve. A Bíróság az idemellékelt szabályzat szerint működik, amely az Állandó Nemzetközi Bíróság szabályzatain alapszik és ennek az Alapokmánynak szerves kiegészítő része.

93. cikk

1. Az Egyesült Nemzetek tagjai *ipso facto* részesei a Nemzetközi Bíróság Szabályzatának.

2. Olyan állam, amely nem tagja az Egyesült Nemzeteknek, a Nemzetközi Bíróság Szabályzatához, a Közgyűlés által, a Biztonsági Tanács javaslatára esetenként meghatározott feltételek mellett, csatlakozhatik.

94. cikk

1. Az Egyesült Nemzetek minden tagja kötelezi magát, hogy minden olyan ügyben, amelyben félként szerepelt, alkalmazkodni fog a Nemzetközi Bíróság határozatához.

2. Ha valamely fél a Bíróság által hozott ítéletből folyó kötelezettségének nem tesz eleget, a másik fél a Biztonsági Tanácshoz fordulhat, amely ha szükségesnek tartja, javaslatokat tehet, vagy határozatokat hozhat az ítélet végrehajtása iránt foganatosítandó intézkedések felől.

95. cikk

Ennek az Alapokmánynak seminő rendelkezése sem akadályozza meg az Egyesült Nemzetek tagjait abban, hogy az egymás között felmerült vitáik megoldását már érvényben levő, vagy jövőben kötendő megegyezések értelmében más bíróságra ne bízhassák.

96. cikk

1. A Közgyűlés vagy a Biztonsági Tanács felkérheti a Nemzetközi Bíróságot, hogy bármely jogi kérdésben véleményt adjon.

2. Az Egyesült Nemzetek más szervei és a különleges szervek a Közgyűlés által erre bármikor megadható felhatalmazás alapján a tevékenységük körében felmerülő jogi kérdésekben szintén kikérhetik a Bíróság véleményét.

XV. FEJEZET

TITKÁRSÁG

97. cikk

A Titkárság főtitkárból és olyan tisztviselői karból áll, amilyet a Szervezet megkövetel. A főtitkárt a Biztonsági Tanács javaslatára a Közgyűlés

nevezi ki. Ő a szervezet vezető igazgatási tisztviselője.

98. cikk

A főtitkár ebben a minőségben a Közgyűlés, a Biztonsági Tanács, a Gazdasági és Szociális Tanács és a Gyámsági Tanács minden ülésén résztvesz és elvégez minden olyan más feladatot is, amellyel ezek a szervek megbízzák. A főtitkár a Szervezet munkájáról a Közgyűlésnek évenkint jelentést tesz.

99. cikk

A főtitkár a Biztonsági Tanács figyelmét minden olyan ügyre felhívhatja, amely a nemzetközi béke és biztonság fenntartását, véleménye szerint, veszélyeztetheti.

100. cikk

1. A főtitkár és a tisztviselői kar kötelességeik teljesítése közben sem valamely kormánytól, sem a Szervezeten kívül álló más hatóságtól utasítást nem kérhetnek és nem kaphatnak. Tartózkodniok kell minden olyan magatartástól, amely rájuk, mint egyedül a Szervezetnek felelős nemzetközi tisztviselőkre, rossz fényt vethet.

2. Az Egyesült Nemzetek minden tagja kötelezi magát arra, hogy tiszteletben tartja a főtitkár és a tisztviselői kar kötelességeinek kizárólagosan nemzetközi jellegét és nem kísérli meg őket feladatuk gyakorlásában befolyásolni.

101. cikk

1. A tisztviselőket a Közgyűlés által megállapított szabályok szerint a főtitkár nevezi ki.

2. A Gazdasági és Szociális Tanács és a Gyámsági Tanács mellé, és ha szükséges, az Egyesült Nemzetek más szervei mellé is, állandó jelleggel meg-

felelő tisztviselői kart kell beosztani. Ezek a tisztviselők a Titkársághoz tartoznak.

3. A tisztviselők alkalmazásánál és a szolgálati feltételek megállapításánál a munkateljesítmény, hozzáértés, erkölcsi feddhetetlenség legmagasabb fokának biztosítását kell irányelvként szem előtt tartani. Kellően figyelemre kell méltatni annak fontosságát, hogy a tisztviselői kar a lehető legtágabb földrajzi területről állíttassék össze.

XVI. FEJEZET

VEGYES RENDELKEZÉSEK

102. cikk

1. Az Egyesült Nemzetek bármely tagja által a jelen Alapokmány életbelépése után kötött minden nemzetközi szerződést és megegyezést a Titkárságnál a lehető leghamarabb be kell iktatni és a Titkárságnak azt közzé kell tennie.

2. Olyan nemzetközi szerződésre vagy megegyezésre, amelyet az 1. pont rendelkezéseinek megfelelően nem iktattak be, a szerződésben vagy megegyezésben részes felek az Egyesült Nemzetek egy szerve előtt sem hivatkozhatnak.

103. cikk

Ha összeütközés állana be, az Egyesült Nemzetek tagjainak ebből az Alapokmányból folyó és egyéb nemzetközi kötelezettségei között, az Alapokmányból folyó kötelezettségeiket illeti elsőbbség.

104. cikk

A Szervezetet, tagjainak területén megilleti a teendőinek ellátásához és céljainak eléréséhez szükséges jogképesség.

105. cikk

1. A Szervezetet, tagjainak területén megilletik azok a kiváltságok és mentességek, amelyek céljainak eléréséhez szükségesek.

2. Az Egyesült Nemzetek tagjainak képviselőit és a Szervezet tisztviselőit hasonlóképpen megilletik azok a kiváltságok és mentességek, amelyek a Szervezettel kapcsolatos teendőik független ellátásához szükségesek.

3. A Közgyűlés e cikk 1. és 2. pontjának alkalmazása tekintetében a részletek meghatározása iránt javaslatokat tehet, vagy e célból az Egyesült Nemzetek tagjainak egyezmények kötését ajánlhatja.

XVII. FEJEZET

IDEIGLENES BIZTONSÁGI RENDELKEZÉSEK

106. cikk

Addig is, amíg életbelépnek a 43. cikkben említett azok a külön megegyezések, amelyek a Biztonsági Tanács részére, véleménye szerint, lehetővé teszik, hogy a 42. cikkben foglalt feladatai gyakorlását megkezdhesse, a Moszkvában 1943. évi október hó 30-án aláírt négyhatalmi nyilatkozat részesei és Franciaország, az említett nyilatkozat 5. pontjának értelmében tanácskozásokat folytatnak egymással és alkalomadtán az Egyesült Nemzetek más tagjaival is, a Szervezet részéről történő oly együttes fellépés céljából, amely a nemzetközi béke és biztonság fenntartására szükséges lehet.

107. cikk

A jelen Alapokmányban foglaltak semmiben sem hatálytalanítják vagy zárják ki azokat a rendszabályokat, amelyeket az ilyen rendszabályért felelős

kormányok a második világháborúban a jelen Alapokmány bármely aláírójával hadbanálló valamely állam ellen a háború folyományaképen foganatosítottak vagy engedélyeztek.

XVIII. FEJEZET

MÓDOSÍTÁSOK

108. cikk

Erre az Alapokmányra vonatkozó módosítások, az Egyesült Nemzetek összes tagjaira nézve akkor lépnek életbe, ha azokat a Közgyűlés tagjai kétharmad szótöbbséggel elfogadták és az Egyesült Nemzetek tagjainak kétharmada, ideértve a Biztonsági Tanács összes állandó tagját, saját alkotmányos eljárásának megfelelően megerősítette.

109. cikk

1. Ennek az Alapokmánynak felülvizsgálására az Egyesült Nemzetek tagjai általános értekezletet tarthatnak, még pedig abban az időpontban és azon a helyen, amelyet a Közgyűlés tagjainak kétharmad szótöbbségével és a Biztonsági Tanács bármely hét tagjának szavazatával meghatároz. Az értekezleten az Egyesült Nemzetek minden tagjának egy szavazata van.

2. Ennek az Alapokmánynak bármely, az értekezlet kétharmad szótöbbségével javasolt módosítása akkor lép életbe, ha azt az Egyesült Nemzetek tagjainak kétharmada, beleértve a Biztonsági Tanács összes állandó tagjait, saját alkotmányos eljárásának megfelelően, megerősítette.

3. Ha ilyen értekezlet a Közgyülésnek a jelen Alapokmány életbelépését követő tizedik évi üléséig még nem jött össze, az értekezlet összehívására vonatkozó indítványt a Közgyülés említett ülésének

napirendjére kell tűzni és az értekezletet meg kell tartani, ha a Közgyűlés, tagjainak szótöbbségével és a Biztonsági Tanács bármely hét tagjának szavazatával így határoz.

XIX. FEJEZET

MEGERŐSÍTÉS ÉS ALÁÍRAS

110. cikk

1. Ezt az Alapokmányt az aláíró államok saját alkotmányos eljárásuknak megfelelően erősítik meg.

2. A megerősítő okiratokat az Amerikai Egyesült Államok kormányánál kell letenni, amely minden egyes letételről értesíteni fogja az összes aláíró államokat, valamint a Szervezet főtitkárát, ha azt már kinevezték.

3. Ez az Alapokmány életbelép, amint a Kínai Köztársaság, Franciaország, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége, Nagybritannia és Észak-Irország Egyesült Királyság és az Amerikai Egyesült Államok, valamint a többi aláíró államok többsége megerősítő okiratukat letették. A megerősítő okiratok letétéről ezt követőleg az Amerikai Egyesült Államok kormánya jegyzőkönyvet vesz fel, amelynek másolatát az összes aláíró államoknak megküldi.

4. Azok az aláíró államok, amelyek ezt az Alapokmányt annak életbelépése után erősítik meg, saját megerősítő okiratuk letételének időpontjában válnak az Egyesült Nemzetek eredeti tagjaivá.

111. cikk

Ezt az Alapokmányt, amelynek kínai, angol, francia, orosz és spanyol szövege egyaránt hiteles, az Amerikai Egyesült Államok kormányának irattárában kell letenni. Kellően hitelesített másolatokat

ez a kormány fog a többi aláíró állam kormányának megküldeni.

Ennek hiteléül ezt az Alapokmányt az Egyesült Nemzetek kormányainak meghatalmazottai aláírták.

Készült San Francisco városában az egyezerkilencszáznegyvenötödik és június havának huszonhatodik napján.

„Fűzött könyv 4.21. MNOSZ 5602."

3478. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Janka Gyula.

3.— Ft

„NEMZETKÖZI KÉRDÉSEK"

A sorozat megjelent számai:

1. Malenkov: Új diadalok felé 1.—
2. A felszabadult Kina 1.50
3. Kádár János beszéde a Tájékoztató Iroda határozatáról 1.—
4. A Német Demokratikus Köztársaság 2.—
5. Visinszkij: Harc a békéért 4.50
6. A francia nép a győzelem útján 2.—
7. A Tito-banda az imperialisták kémszervezete 1.50
8. Albánia 1.50
9. A Szovjetunió az új, hatalmas fellendülés útján 1.—
10. A Szovjetunió és a Kínai Népköztársaság barátsági szerződése 1.—
11. Korea 2.—
12. A vietnami nép harca 1.50
13. Reimann—Dahlem: A Nyugatnémet Kommunista Párt harca 2.—
14. Zachariadesz: A görög kommunisták új feladatai 1.50
15. Szmirnov: Védbeszéd a japán háborús bűnösök baktérium-perében 2.—
16. Kuhne: A Német Szocialdemokrata Párt az imperialisták kémügynöksége 2.50
17. Molotov—Réval—Duclos: A béke védelméről 1.50
18. Maszlenyikov: A Mongol Népköztársaság nagy átalakulása 1.—
19. A Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének választása — 1950 március 12 2.—
20. Indonézia 2.—
21. Komját: A Francia Kommunista Párt harci programja 1.—
22. Togliatti—Scoccimarro: Az Olasz Kommunista Párt új harci feladatai 1.50
23. Asztafjev: Kína gazdasági kérdései 1.50
24. Ejdusz: Az amerikai imperializmus gyarmatosító politikája Japánban 1.50
25. Szegal: A skandináv államok az angol-amerikai imperializmus halójában 2.—
26. Iljinszkij: Finnország 1.50
27. Jakovlev: A Benelux államok — az amerikai imperializmus csatlósai 2.—
28. Liszovszkij: Olaszország az amerikai monopóliumok rablánczán 2.50
29. Az értelmiség legjobbjai a békéért harcolnak 1.50
30. A Szovjetunió és a koreai kérdés 2.—
31. Arturov: Európa katolikus pártjai az amerikai imperializmus szolgálatában 1.20
32. Vasziljeva: Délkelet-Ázsia népeinek szabadságharca 1.—
33. Jermasev: Az „Európai Tanács" az amerikai imperializmus támadó tervelben 1.50
34. Damievics: Latin-Amerika munkásosztálya harcban a függetlenségért és a demokráciáért 1.—
35. Grigorjev: Ausztria a Marshall-terv harapófogójában 2.—
36. Arroyo: Franco Spanyolországa 2.—
37. Pieck—Grotewohl: A Német Szocialista Egységpárt helyzete és feladatai 7.—
38. A nagytőkés Vatikán 1.50
39. Bondarevszkij: Malájföld 1.50
40. Boriszov: A francia nép harca a Marshall-terv ellen 4.—
41. A Szovjetunió és az amerikai intervenció Koreában. (Okmányok) 4.—
42. Lemin: Anglia gazdasági élete és a Marshall-terv 3.—
43. Fajngar: Nyugat-Németország az angol-amerikai imperializmus igájában 3.50
44. Gyakov: India a második világháború alatt és után (1939—1949) 2.—
45. Bulganyin: A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 33. évfordulója 1.—
46. Tibet 1.—
47. Milov: Irán a második világháború alatt és után 1.50
48. Zabozlajeva: A fülöpszigeti nép függetlenségi harca 2.—
49. A harmincéves Francia Kommunista Párt 2.—
50. Az Ausztráliai Államszövetség 1.—
51. Taivan — a Kínai Népköztársaság elválaszthatatlan része 1.50
52. Az Angol Kommunista Párt harci programja 1.50
53. Harc a német egységért 2.50
54. Teheran—Jalta—Potsdam. 1942—1945. (Hivatalos közlemények) . . . . 1.—
55. Gonczol: A békeharc és az Egyesült Nemzetek Szervezete 3.—

SZIKRA